

Korinba rakwa du taakwaké Pol taale kavin nyéga

¹ Got wunat wadék wuné Pol Kraisa Jisasna kudi kure yaakwa du wuné ro. Rate gunat wuné wakweyo nyégaba. Sostenis wawo Kraisa Jisasna jébaaba débu yaalak. Yaale wuné wale rate ané kényi nyéga kaviyu gunéké. ² Guné Korinba rate Gotna kudi miték véknwukwa du taakwaké ané kényi nyéga kaviyu.

Déknyényba Got gunat wadék yagunén kapéredi mu kulaknyénytakne Kraisa Jisasna jébaaba yaale guné Gotna du taakwa ro. Guné male kaapuk waga ragunékwa. Gege gayéba rakwa wup-malemu du taakwa de wo, “Jisas Kraisa wan naana Némaan Ban.” Naate wate de wawo Gotna du taakwa de ro. Jisas Kraisa deku Némaan Ban rate naana Némaan Ban wawo dé ro.

³*Naana yaapa Got gunéké mawulé lékte gunat kutkalé yate, yéknwun mawulé kwayéte, Némaan Ban Jisas Kraisa waga male yadu guné miték raké guné yo. Waga ané Gorét waato.

Pol dé Gotké yéknwun mawulé yate déku yéba kevéreknu

⁴⁻⁵*Guné Kraisa Jisasna jébaaba yaalagunék Got yéknwun mawulé débu kwayék gunéké. Kwayédéka guné Kraisa Jisas wale nakurak mawulé yate guné ro. Rate guné miték kutdénge yéknwun kudi male wakweyo.

---

* **1:3:** 1 Ko 6:11   * **1:4-5:** Kl 1:3-4

Waga yagunékwaké sanévéknwute, wuné Gotké yéknwun mawulé yate wuné akwi nyaa déku yéba kevééréknu. ⁶ Naané Kraiské kudi wakwenaka guné miték véknwuk. Guna mawuléba miték sanévéknwute guné miték kutdénge yéknwun kudi male wakweyo. ⁷ Got akwi yéknwun mawulé gunéké débu kwayék. Kwayédéka guné naana Némaan Ban Jisas Krai yaadéranké raségéte guné miték ro. ⁸ *Naana Némaan Ban Jisas Krai gunéké védu guna mawulé apa ye miték tésaakuké dé yo. Tésaakudu gwaamale yaadéran nyaa guné Gotna méniba yéknwun mu male yakwa du taakwa raké guné yo. ⁹ *Got gunat débu wak, guné déku nyaan naana Némaan Ban Jisas Krai na jébaaba yaale dé wale nakurak mawulé yate ragunuké. Got gunat déknyényba watakne, guna mawulé miték tédu guné yéknwun mu male yagunuké, dé gunéké vésaakuké dé yo. Gunat kulaknyénymarék yaké dé yo. Wan adél.

Jisasna du taakwa kémba kémba rate kaapuk miték radakwa

¹⁰ *Krai Jisasna jébaaba yaale wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, gunat wuné wakweyo. Naana Némaan Ban Jisas Krai na yéba wuné wakweyo. Guné guna du taakwa wale waarumarék yaké guné yo. Yate guné nakurak mawulé yate nakurak kudi bulte nakurak jébaa yate miték raké guné yo. ¹¹ *Taakwa nak, léku yé Klowi, léku kém de wunat wakwek, guné guna du taakwa wale

* **1:8:** Pl 1:6; 1 Te 3:13   * **1:9:** 1 Jo 1:3   * **1:10:** Pl 2:2

* **1:11:** Ap 18:24-28, 19:1-2

waarugunékwaké. Guné guna du taakwa wale waarumarék yagunuké wuné wakweyo. ¹² Wuné kényi kudiké wuné wo. Guné akwi nak nak guné kés pulak nak pulak kudi bulu. Bulte las guné wo, “Naané Polna du taakwa.” Las guné wo, “Naané Apolosna du taakwa.” Las guné wo, “Naané Pitana du taakwa.” Las guné wo, “Naané Kraiswa du taakwa.” ¹³ Krai yae nakurak kudi male dé wakwek. Guné waga waarute kényi kudi pulak guna mawuléba guné wo, “Krais kés pulak nak pulak kudi dé wakwek.” Naate wate guné kapéredi mu yo. Guné las guné wo, “Naané Polna du taakwa.” Samuké guné waga wo? Wan Krai dé miba kiyae dé gunat kutkalé yak. Wuné kaapuk. Wan Kraiswa yéba guné gu yaakuk. Wuna yéba kaapuk. Guné Kraiswa jébaaba yaale guné déku du taakwa guné ro. Wuna jébaaba yaalamarék ye wuna du taakwa kaapuk ragunékwá.

¹⁴ *Guna du Krispas bét Gaiasnyét male wuné Krai Jisasna yéba gu yaakutaknak. Guna nak du taakwat kaapuk gu yaakutaknawurén. De kéga wamuké kélik wuné yo, “Pol derét gu yaakutaknadék de déku du taakwa de ro.” De waga wamuké kélik yate wuné walkamu duwat male Krai Jisasna yéba gu yaakutaknawurénké, wuné Gotké yéknwun mawulé yate déku yéba kevéreknu. ¹⁵ Guné wuna yéba gu yaakugunénké, wamarék yaké de yo. ¹⁶ *Ao, bulaa wuné sanévéknwu. Wuné Stepanas déku kémét wawo wuné Krai Jisasna yéba gu yaakutak-

* **1:14:** Ap 18:8   * **1:16:** 1 Ko 16:15

nak. Yate naknét wawo wuné déku yéba gu yaakutaknak, kapu kaapuk? Wani muké las kaapuk kutdénkwurén. ¹⁷ *Wuné yeyé yeyate du taakwat Kraisna yéba gu yaakutaknawuruké, Kraiské kaapuk wunat wadén. Wuné yeyé yeyate déku yéknwun kudi wakwewuruké, dé wunat wak. Kutdénkwu du wakwedakwa pulak kaapuk wakwewurékwa. Kutdénkwu marék yakwa du wakwedakwa pulak wuné kudi wakweyo. Kutdénkwu du pulak wakwewuru mukatik, guné wagunu, “Dé wupmalemu yéknwun kudiké kutdénkwu dé wakweyo. Yéknwun mawulé pukaakwa du.” Naate wagunu mukatik guné Kraiské sanévéknwumarék yate wunéké male sanévéknwugunu. Kraiské gunéké miba kiyaadénké sanévéknwugunuké wuné mawulé yo. Yate wuné kutdénkwu marék yakwa du wakwedakwa pulak wuné kudi wakweyo.

Krais dé Gotna apa naanat wakwatnyék

¹⁸ *Gotké yénakwa yaabuba yémarék yakwa du taakwa de wo, “Krais miba kiyaadén kudi wan waagété kudi.” Naané Gotké yénakwa yaabuba yékwa du taakwa naané wo, “Krais miba kiyaadén kudi wan yéknwun kudi. Kraiské miba kiyaé dé Gotna apa naanat wakwatnyék.”

¹⁹ *Wani muké Got wadéka déku kudi déku nyégaba dé kéga kwao:

Kutdénkwu duna mawulé yaalébaanké wuné yo.

---

* **1:17:** 1 Ko 2:1-2, 5   * **1:18:** Ro 1:16   * **1:19:** Ais 29:14

Apa kudiké kutdénkwa duna mawuléké kuk kwayéké wuné yo.

²⁰ Got waga wadéka kényi kékpaana muké kutdénkwa duna mawulé débu yékéyaak yak. Kutdénkwa duna mawulé yaga pulak? Apa kudiké kutdénkwa duna mawulé yaga pulak? Kényi tulé rate wupmalemu kudi bulkwa duna mawulé yaga pulak? Gotna méniba walkamu male de kutdéngek.

²¹ Got akwi muké kutdénge wadéka kényi kékpaana muké kutdénkwa du deku mawuléba de dérét kutdénké de yapatik. Du taakwa déké kutdéndoké dé Got mawulé yak. Yate dé déku nyaanét wadéka dé giyae déku jébaa wakwatnyék. Got wadéka naané déku nyaanké kudi wakwenaka de Gotna kudi miték véknwukwa du taakwa kulé mawulé kérao. Kérae apuba apuba miték rasaakuké de yo. Naané Gotna nyaanké kudi wakwenaka de kényi kékpaana muké kutdénkwa du wo, “Wan waagété kudi.”

²² *Judana du taakwa Gérična du taakwa wawo waga de wo. Juda de las wo, “Got déknyényba vémarék yanan apa jébaa yadu naané véte kutdénké naané yo. Krai wan naanat kutkalé yaduké Got wadén ban. Got waga yadéran naané wani kudi miték véknwuké naané yo.” Naate wadaka de Gérična du taakwa, nak geba yaan nak du taakwa wawo de las wo, “Taale naané miték kutdénké naané yo. Déku kudi yéknwun yadékwaké kutdénge, naané wani kudi miték véknwuké naané yo.” ²³ Naané Krai

---

* **1:22:** Mt 12:38; Ap 17:18

miba kiyaadénké naané kudi wakweyo. Wani kudi wakwenaka Juda de wo, “Kapéredi mu yakwa du male miba de kiyao. Got wadén ban Krai miba kiyaamarék yaké dé yo. Krai miba kiyaadén kudiké kélik naané yo.” Nak gena du taakwa de wo, “Wani kudi wan waagété kudi.” ²⁴ Naané Juda las, nak gena du taakwa las Got naanat wadéka véknwute naané naané kutdéngek. Krai miba kiyae dé Gotna apa, Gotna yéknwun mawulé wawo dé naanat wakwatnyék. Krai miba kiyaadén kudiké naané mawulé yo. ²⁵ Got wadéka Krai miba kiyaadék de kwatkwa du taakwa wo, “Got apa kaapuk yadékwá.” Naate wate de Gotna apaké kaapuk kutdénngan. Gotna apa akwi duna apat dé talaknak. Kwatkwa du taakwa Gotna mawuléké de wo, “Déku mawulé waagété mawulé.” Naate wate de Gotna mawuléké kaapuk kutdénngan. Gotna yéknwun mawulé akwi duna mawulat dé talaknak.

²⁶ *Wuna du taakwa, guné mé sanévéknwu. Sanévéknwute guné wuna kudi adél yadékwaké kutdénngé guné yo. Déku jébaaba yaalagunuké Got gunat wadén tulé, guné kwatkwa du taakwana méniba yaga pulak guné rak? Guna du taakwa walkamu male yéknwun mawulé de pukaak. Guna du taakwa walkamu male de apa yak. Guna du taakwa walkamu male némaan du taakwa de rak. ²⁷ Wani tulé de kwatkwa du taakwa gunéké de wak, “Wan kutdénngapuk yakwa du taakwa.” Naate wadaka Got dé wak, déku jébaaba yaalagunuké. Got gunat dé waga

---

* 1:26: Mt 11:25

wak, kényi kápmaana muké kutdénkwá du taakwa deku yéba kevérekmarék yadoké. Wani tulé de kwatkwa du taakwa gunéké de wak, “Wan apa yakaapuk yakwa du taakwa.” Naate wadaka Got dé wak, déku jébaaba yaalagunuké. Got gunat dé waga wak, apa yakwa du taakwa deku yéba kevérekmarék yadoké. ²⁸*Kwatkwa du taakwa de gunéké de wak, “Wan némaan du taakwa kaapuk. Wan bakna du taakwa. Deké sanévéknwukaapuk yaké naané yo.” Naate wadaka Got dé wak, déku jébaaba yaalagunuké. Got gunat dé waga wak, kényi kápmaana némaan du taakwa deku yéba kevérekmarék yadoké. ²⁹ Akwi du taakwa Gotna méniba téte de deku yéba kevérekmarék yadoké, Got waga dé yak.

³⁰*Got wadék guné Krai Jisas wale nakurak mawulé yate ro. Krai Jisas kiyaadéka naané déku jébaaba yaale yéknwun mawulé kérae Gotna jébaa Gotké wawo naané miték kutdénwék. Krai Jisas kiyaadék Got naanat véte dé wo, “Yéknwun mu yakwa du taakwa de. Wuna du taakwa de ro.” Naate dé wo. Krai Jisas naanat Setenna taababa kéraadék naané Krai wale miték ro. ³¹*Krai Jisas waga yadénké wuné Gotna nyégaba kwaakwa kudi nak gunat wakweyo: “Du taakwa duna yéba kevérekgé mawulé yate naana Némaan Banna yéba kevérekgé de yo.” Naate wuné wakweyo.

2

---

* **1:28:** Je 2:5   * **1:30:** Ro 3:22-23; Ep 1:7   * **1:31:** Jer 9:24;
2 Ko 10:17

Krais miba kiyaadékné dé Pol kudi wakwek

¹ *Guné Krais Jisasna jébaaba yaale wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, mé véknwu. Némaan Banna yéba male kevérekgunuké sanévéknwute, wuné gunat Got paakudén kudi wakweké yae, wuné apa kudiké kutdéngkwa du pulak kaapuk wakwewurén. ² Wuna mawuléba kéga wuné wak, “Wuné guné wale rate wuné nak muké sanévéknwumarék yaké wuné yo. Wuné Jisas Kraiské male sanévéknwuké wuné yo. Miba kiyaadékné sanévéknwute wakweké wuné yo.” ³ Naate watakne, wuné guné wale rawurén tulé, Jisas Kraisna jébaa miték yamarék yamuké wup wuné yak. Wuné apa las kaapuk yawurén. ⁴ *Yate apa kudiké kutdéngkwa du miték wakwedakwa pulak kaapuk wakwewurén. Wuné kudi wakwewuréka Gotna Yaamabi Gotna apat dé gunat wakwatnyék. ⁵ Guné waké guné yo, “Kutdéngkwa duna kudi véknwute naané kaapuk kutdéngnan. Got apa yadéka naané kutdéngék. Krais miba dé kiyaak naanéké. Wan adél.” Naate wagunuké wuné wani kudi wakwek.

Gotna Yaamabi dé naanéké yéknwun mawulé tiyao

⁶ Gotna kudi miték kutdéngkwa du taakwat wuné nak kudi wakweyo. Gotna apa kudiké wuné wakweyo, de las wawo miték kutdéngdoké. Derét wakwewurékwa kudi wan kényi kápmaana muké kutdéngkwa du wakwedakwa kudi pulak kaapuk. Wan kényi kápmaaké miték vékwa némaan

---

* **2:1:** 1 Ko 1:17   * **2:4:** 1 Te 1:5

du wakwedakwa kudi pulak kaapuk. Wani du bari kiyaado nak du deku kudi véknwumarék yaké de yo. ⁷ *Wuné Got paakudén kudi wuné wakweyo. Got déku kudi las dé paakuk, kényi kékmaaba rakwa kwatkwa du taakwa kutdéngramarék yadoké. Déknyényba Got kényi kékmaa kuttaknamarék yate dé wak, naané paakudén kudiké miték kutdéngrte kulé mawulé kérae miték rasaakunoké. ⁸ *Kényi kékmaaba rakwa némaan du de Got paakudén kudiké kaapuk kutdéngrdan. De kutdéngrdo mukatik akwi némaan duwat talaknan naana Némaan Banét miba viyaapata taknamarék yakatik de yak. ⁹ *Déknyényba Gotna du nak Gotna nyégaba dé kéga kavik:

Got samu mu débu yak, déké mawulat kapére yakwa du taakwa dé wale apuba apuba miték rasaakudoké?

Du taakwa kaapuk védan. De kaapuk véknwudan.

Deku mawuléba sanévéknwute de kaapuk kutdéngrdan wani muké.

Waga kavidén mu Got paakén muké wuné wakweyo. ¹⁰ Got wadéka déku Yaamabi naané Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwat rasaakunaran muké débu wakwatnyék. Gotna Yaamabi dé akwi muké kutdéngrék. Got paakudén mawuléké wawo dé Gotna Yaamabi kutdéngrék.

¹¹ Kiyadé nak duna mawulé kutdéngrék? Wani du kapmu dé déku mawulé kutdéngrék. Kiyadé Gotna mawulé kutdéngrék? Gotna Yaamabi kapmu dé Gotna mawulé kutdéngrék.

* **2:7:** Kl 1:26   * **2:8:** Lu 23:34; Ap 13:27   * **2:9:** Ais 64:4

12 *Naana mawulé kwatkwa duna mawulé pulak kaapuk tédékwa. Go wadék déku Yaamabi naana mawuléba dé tu, naané Got tiyaadé kwa mawuléké miték kutdén gnoké. 13 Naané Got tiyaadé ka nyégélnakwa mawuléké naané wakweyo. Kéni kápmaaba rakwa du wani kudi naanat kaapuk wakwedakwa. Gotna Yaamabi dé naanat wakwedé ka naané gunat wakweyo. Naané Gotna Yaamabina kudi véknwute naané déku Yaamabi kure tékwa du taakwat déku kudi wakweyo.

14 *Gotna Yaamabi kure témarék yakwa du taakwa Gotna Yaamabi wakwekwa kudi kaapuk véknwudakwa. Yate de wo, “Wani kudi wan waagété kudi.” Naate wate de wani kudiké kaapuk miték kutdén gdakwa. Gotna Yaamabi kure tékwa du taakwa male Gotna Yaamabi wakwekwa kudiké miték kutdén gké de yo. 15 Gotna Yaamabi kure tékwa du taakwa de kutdén gké de yo. Samu mu wan yéknwun mu? Samu mu wan kapéredi mu? Yéknwun mu kapéredi muké wawo kutdén gte de bulké de yo. Gotna Yaamabi kure témarék yakwa du taakwa de Gotna Yaamabi kure tékwa du taakwaké kutdén gké de yapatiyu.

16 *Yadakwaké, déknyényba Gotna du nak kéni kudi dé kavik Gotna nyégaba:

Kiyadé Némaan Banna mawulé kutdén gék?

Kiyadé dérét yakwatnyéké yo jébaaké?

Waga pulak du nak kaapuk radékwa.

Waga dé kavik déknyényba. Gotna Yaamabi kure témarék yakwa du taakwa de Némaan Banna

---

* 2:12: Jo 16:13   * 2:14: 1 Ko 1:18   * 2:16: Ais 40:13

mawulé kaapuk kutdengdan. Naané Gotna Yaamabi kure tékwa du taakwa Kraisa wale nakurak mawulé yate déku mawulé naané kutdengék.

3

Gotna jébaa yakwa du

¹ *Wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, Gotna Yaamabi kure tékwa duwat némaa kudi wakwewurékwa pulak gunat wakweké wuné mawulé yak. Yate wuné gunat waga kaapuk wakwewurén. Guné Kraisa jébaaba batnyé yaale guné baadi pulak guné rak. Ragunéka wuné Gotna Yaamabi kure témarék yakwa du taakwat wakwewurékwa pulak wuné gunat wakwek. ²⁻³ Wakwewuréka Gotna apa kudi véknwuké guné yapatik, guna mawulé baadina mawulé tékwa pulak tén bege. Tédéka gunat wakwewurékwa kudi wan makwal baadi kakwa munyaa pulak. Wani kudi wan némaan du taakwa kakwa kadému pulak kaapuk. Bulaa wawo guna mawulé baadina mawulé tékwa pulak dé tu, kényi kékmaaba rakwa kwatkwa du taakwa pulak ragunékwa bege. Guné guna du taakwat kapére mawulé yate guné de wale waga waarusaaku. Yagunéka wuné gunéké kutdengék. Guné kényi kékmaaba rakwa kwatkwa du taakwa pulak rate, guné mawulé yadakwa pulak guné yo. ⁴ Yate kéga wawo guné yo. Guné las guné wo, “Naané Polna du taakwa.” Las guné wo, “Naané Apolosna du taakwa.” Waga wagunéka wuné

---

* **3:1:** Yi 5:12-13

kutdégék. Guné keni kápmaaba rakwa kwatkwa du taakwa rakwa pulak, wekna guné ro.

⁵ Guné miték mé sanévéknwu. Apolos wan yaga pulak du? Wuné Pol yaga pulak du? Ané vététi wan Gotna jébaa yakwa du male. Guné anéké sanévéknwute, guné mawulé vétik yate kémba kémba ramarék yaké guné yo. Némaan Ban anéké nak nak dé jébaa tiyaak. Tiyaadék ané jébaa yatéka guné déku kudi véknwu. ⁶*Wuné Némaan Ban tiyaadén jébaa yate taale wuné gunat kudi wakwek Gotké. Wani kudi wakwete wuné kápmaaba kadému yaanankwa du pulak wuné ro. Apolos Némaan Ban kwayédén jébaa yate kukba yae gunat kutkalé yaké dé kudi las wawo wakwek Gotké. Wani kudi wakwete dé kadémuba gu sévikwa du pulak dé ro. Waga yatéka Got kapmu wadéka déku kudi miték véknwugunéka guna mawulé miték dé tu. Guna mawulé miték téte dé kadému yéknwun ye tékwa pulak dé tu. ⁷ Kadému yaanankwa du wan némaan ban kaapuk. Kadémuba gu sévikwa du dé wawo némaan ban kaapuk. Got wadéka dé kadému yéknwun yo. Got kapmu dé némaan ban ro. ⁸ Wuné kadému yaanankwa du pulak wuné taale jébaa yak. Apolos kadémuba gu sévikwa du pulak dé kukba jébaa yak. Yate ané nakurak jébaa male ané yo. Kukba Got yatén yéknwun jébaaké nak nak kaataké dé yo. ⁹*Wan Got dé wani jébaa anéké tiyaak. Gotna jébaa ané vététi ané yasaaku. Guné Got kadému yaanandékwa kápmaa pulak guné ro. Ragunéka ané déku kápmaaba jébaa yo.

---

* **3:6:** Ap 18:4, 11, 27-28   * **3:9:** Ep 2:20

Gotna jébaa yakwa du wan ga kaakwa du pulak

Gotna ga pulak guné ro. ¹⁰ Ragunéka Got wunéké yéknwun mawulé tiyaate wunat wadék wuné déku jébaa yo. Yate wuné yéknwun ga kaakwa du pulak wuné ro. Rate guné wale rate, du gana kwaan yaanédekwa pulak, wuné jébaa taale yak. Yawurék nak du kukba yae guné wale rate, du ga pukwa pulak, dé jébaa yo. Akwi du guné wale rate, ga kaakwa du miték sanévéknwe yadakwa pulak, de Gotna jébaa yaké yate miték sanévéknwe yaké de yo. ¹¹ *Gunébu kutdéngek. Got Jisas Kraisyét wadék dé nyédé kwaan pulak dé tu. Wani nyédé kwaan tésaakuké dé yo. Nak du nak nyédé kwaan yaanémarék yaké dé yo. Wuné gunat Jisas Kraiské male wuné yakwatynék, guné déku kudi miték véknwugunuké. Nak du yae nak némaan duké gunat yakwatnyédaran guné deku kudi véknwumarék yaké guné yo.

¹² Gotna jébaaba yaalan du taakwa wan ga kaakwa du pulak de ro. Las de wupmalemu yéknwun jébaa yo. Yate de las tésaakuran yéknwun mit ga kaakwa du pulak de ro. Las de yéknwun matut kaakwa du pulak de ro. Las de yéknwun jébaa kaapuk yadakwa. Yate las tésaakumarék yakwa anygwa mit ga kaakwa du pulak de ro. Las wit ga kaakwa du pulak de ro. ¹³ *Kukba Got, akwi du taakwana jébaaké wakwedéran tulé, yaa pulak yaante deku jébaa wakwatnyédu, de akwi du taakwa véte kutdéngeké de yo deku jébaaké. Guné miké mé sanévéknwu. Yaa yaandu, gaké yaanédan atku yakwa kwaan yaanmarék

---

* **3:11:** 1 Pi 2:6   * **3:13:** 1 Ko 4:5

yate, miték tésaakuké dé yo. Gaké yaanédan atku yamarék yakwa mi yaa yaane butikgé dé yo. Yadu naané véte miké kutdénké naané yo. Yaa yaandu wani miké kutdénngaran pulak, Got wakwedéran tulé yaa pulak yaandu naané, Gotna jébaaba yaalan du taakwa deku jébaaké kutdénké naané yo. ¹⁴ Got yéknwun jébaa yaran du taakwana jébaa kaataké dé yo. ¹⁵ Yéknwun jébaa yamarék yaran du taakwana jébaa kaapuk yaké dé yo. Guné kutdénké. Ga yaandu deku gwalmu yaa yaane butikdu de du taakwa bari gwaade bakna raké de yo. Wani du taakwa radaran pulak, yéknwun jébaa yamarék yaran du taakwa kukba bakna raké de yo.

Jisasna jébaaba yaalan du taakwa wan Gotna ga pulak

¹⁶⁻¹⁷ *Got guna nyédéba dé tu. Tédéka Gotna Yaamabi guna mawuléba dé tu. Samuké guné wani muké las kutdénngmarék yo? Guné wan Gotna ga pulak. Du las gunat yaalébaandaran Got wani duwat yaalébaanké dé yo, déku ga wan yéknwun ga bege. Guna du las guna mawulé yaalébaante wadaka guné kémba kémba rate miték kaapuk ragunékwa. Got derét yaalébaanmuké de jérawu yaké de yo.

Naané naana duna yéba kevérekmarék yaké naané yo

¹⁸ Kéni kudi mé véknwu. Yénaa kudiké jérawu yaké guné yo. Guna du nak wadéran, “Wuné miték wunébu kutdénké. Akwi du

---

* **3:16-17:** 1 Ko 6:19-20

wuna yéba kevérekgé de yo.” Naate wadéran déku mawulé miték témarék yaké dé yo. Déku mawulé miték téduké, dé déku yéba kevérekmarék yate déku paaté kulaknyénytakne kwatkwa duna méniba kutdénngmarék yakwa du raké dé yo. Rate Got kwayékwa mawulé kérae yéknwun mawulé pukaakwa du raké dé yo. ¹⁹ *Kéni kápmaana muké kutdénngkwa du taakwa Gotna méniba de kutdénngmarék yakwa du taakwa de ro. Radakwaké Gotna nyégaba déku du nak déknyényba kéga dé kavik: Got wadu de apa kudiké kutdénngkwa du deku yéknwun mawuléké sanévéknwute deku yéba kevérekte yalagké de yo, baalé yaadéba dawuliye kiyaadakwa pulak. ²⁰ *Nak du wawo déknyényba dé deké kéga kavik: Némaan Ban apa kudiké kutdénngkwa duna mawulé dé kutdénngék. Wan yéknwun mawulé kaapuk. ²¹ Wani kudiké sanévéknwute guné guna némaan duna yéba kevérekmarék yate wamarék yaké guné yo, “De kutdénngkwa du de.” Naate wamarék yaké guné yo, Got gunat kutkalé yaké akwi du akwi mu gunéké kwayédén bege. Kwayédék akwi du akwi mu wan gunakun. ²² Apolos, Pita, wuné Pol, kéni kápmaa, kéni kápmaaba ragunékwa tulé, kiyaagunéran tulé, bulaa yagunékwa mu, kukba yagunéran mu, akwi wan gunakun male. Wani mu wani du wawo gunat kutkalé yaké de yo. Gunat yaalébaanmarék yaké de yo. Guné deké némaan du taakwa guné ro. ²³ Ragunéka Kraisa guna némaan ban dé ro. Radéka Got Kraisa némaan ban dé ro.

* **3:19:** Jop 5:13   * **3:20:** Sam 94:11

4

Némaan Ban dé kapmu déku duna jébaaké kudi wakweké dé yo

¹ Guné naanéké waké guné yo, “De Kraisna kudi véknwute de déku jébaa miték yo. Krais derét kudi wakwedéka Got déknyényba paakudén kudi bulaa de naanat wakweyo. De Kraisna jébaa yakwa du de. De adél kudi de naanat wakweyo.” Naate wagunuké wuné mawulé yo. ² Némaan du deku jébaa yakwa du yéknwun mawulé yate yéknwun jébaa deké yakwedoké de mawulé yo. Naané Gotna yéba kudi wakwekwa du wani jébaa yakwa du pulak, yéknwun mawulé yate yéknwun jébaa déké yakwenoké dé Got mawulé yo.

³⁻⁴ Wuné Kraiské yéknwun jébaa wuné yo, kapu kaapuk? Guné, nak du wawo, kot véknwukwa némaan du rate wuna jébaaké kudi wakwegunéka wuné kaapuk véknwurékwa. Naana Némaan Ban Krais wuna jébaaké kudi wakwedu wuné véknwuké wuné yo. Dé kot véknwukwa némaan ban rate wuna jébaaké kudi wakweké dé yo. Déké jébaa yakwete yéknwun jébaa wuné yo, kapu kaapuk? Wuna mawulé miték dé tu yawurén jébaaké. Wuné kapmu némaan ban rate déké yakwewurén jébaaké kudi wakwemarék yaké wuné yo. Wan déku jébaa. Dé kapmu wuna jébaa dé kutdéngék. Dé kapmu némaan ban rate wuna jébaaké kudi wakweké dé yo. ⁵ Némaan Ban yaadéran tulé yaamarék yadu, guné kot véknwukwa némaan du rate nak duna jébaaké kudi wakwemarék yaké guné yo. Némaan Ban yaadéranké raségéké guné yo. Dé yae paakudan

akwi jébaa akwi mawulé wakwatnyéké dé yo. Wakwatnyédu akwi du taakwa véte kutdénké de yo. Wani tulé Got kapmu kot véknwukwa némaan ban rate kudi wakweké dé yo, naané nak nak yanan yéknwun jébaaké. Dé wakwedu guné kot véknwukwa némaan du ramarék yate yanan jébaaké bulaa kudi wakwemarék yaké guné yo.

Korin deku yéba de kevéréknék

⁶ Guné wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, wani kudi wakwete wuné Apolos wale anéké wuné wakwek, guné guna némaan duké miték sanévéknwugunuké. Guné anat véte Gotna nyégaba kwaakwa kudi miték véknwuké guné yo. Véknwute guné guna yéba kevérékmarék yate wamarék yaké guné yo, “Naana némaan du guna némaan duwat débu talaknak.”

⁷ Guné akwi du taakwa rakwa pulak guné ro. Samuké guné kéga wo? “Naané némaan du taakwa rate nak du taakwat naanébu talaknak.” Gorét guné akwi mu gunébu nyégélék. Samu mu guné kapmu guné bakna kéraak? Got gunéké akwi mu débu kwayék. Guné kapmu gwalmu las bakna kaapuk kéraagunén. Samuké guné guna yéba kevéreknu?

⁸ *Guné guna mawuléba guné wo, “Naané Kraisna kudi akwi naanébu kutdénké. Naanat yéknwun mawulé débu sékéréknék. Naané kapmu Got tiyaadékwapa apa kérae naané déku du taakwaké némaan du taakwa ro. Nak du taakwa naanat kutkalé yamarék yadaka naané némaan

---

* **4:8:** Re 3:17

du taakwa ro.” Naate wate guné wani muké kaapuk kutdénngunén. Yagunéka mawulé wuné yo, guné naané wale Gotna jébaaba némaan du taakwa ragunuké. Bulaa naané Kraiswa kudi kure yékwa némaan du kaapuk ranakwa. ⁹ Yanakwaké, nak apu nak apu wuna mawuléba wuné wo, “Got wadék naané Jisas Kraiswa kudi taale wakwen du némaan du kaapuk ranakwa. Bakna du naané ro. Naané gweba du pulak naané ro. Naané kiyadoké wadakwa du pulak naané ro. Ranaka wadaka naané apa yamarék yakwa du pulak ténaka de kápmaaba rakwa du taakwa naanat vu. Yadaka de Gotna kudi kure giyaakwa du wawo naanat rate vu. Got wadék naané waga ro.” Naate wuné wo.

¹⁰ Naané Kraiswa kudi wakwenaka de naanéke wo, “Wan waagété kudi wakwekwa du de.” Guné gunéke guné wo, “Naané Kraiswa du taakwa rate akwi muké naané kutdénngék.” Naate wate guné kaapuk kutdénngunén. Naanat véte de wo, “De apa las kaapuk yadakwa.” Guné gunéke guné wo, “Naané kapmu naané apat kapére yo.” Naate wate guné apa las kaapuk yagunékwa. Naanéke de wo, “De némaan du kaapuk radakwa. Bakna du de.” Guné gunéke guné wo, “Nak du taakwa naana yéba de kevéreknu. Naané némaan du taakwa naané ro.” Naate wate guné némaan du taakwa kaapuk ragunékwa. ¹¹ *Naanéke “Bakna du” naadaka naané Kraiswa jébaa yanaka de naanat kutkalé kaapuk yadakwa. Yadaka déknyényba kéga re kényi tulé wawo naané kéga

---

* **4:11:** 2 Ko 11:23-27

ro. Naané kaadéki kiyaanaka dé naanat gutak yo. Naané yéknwun baapmu wutké naané yapatiyu. Nak du de naanat viyao. Naané gege gayét naané yeyé yeyo. Miték ranaran gayé nak kaapuk tékwa. ¹² *De naana yéba kaapuk kevérekdkwa. De naanat kutkalé kaapuk yadakwa. Naané yéwaa nyégéle naana kadému kéraaké, naané apakélé jébaa yo. Naanat wasélékdaka naané Gorét waato, dé derét kutkalé yaduké. De naanat yaalébaandaka naané derét kaatamarék yate bakna tu. ¹³ De naanat kapéredi kudi wadaka naané derét yéknwun kudi wakweyo. Naané sébayéba yatjadadakwa mu pulak naané deku méniba ro. Ranaka de naanéké wo, “Wan gweba du de. De duna téki pulak de tu. Deku kudi véknwumarék yaké naané yo.” Naate wadaka déknyényba waga re naané bulaa wawo waga ro.

Korin Pol yakwa pulak yaké de yo

¹⁴ Guné wuna baadi pulak ragunéka wuné gunéké mawulat kapére yo. Yate guné wuna kudi véknwute, guné guna yéba kevérekte kapéredi mawulé yagunékwaké miték kutdénngunuké, wuné wani kudi kavik. Guna kapéredi mawuléké nyékéri yagunuké, wani kudi kaapuk kawiwurén. ¹⁵ Wuné Krais Jisaské gunat taale wakwewuréka guné wani kudi véknwute guné déku jébaaba yaalak. Yaalagunék wuné guna yaapa pulak wuné ro. Wupmalemu du Krais Jisaské gunat yakwatnyédaran guné wuna kudi taale véknwuké guné yo. ¹⁶ *Yaapa pulak rate wuné gunat wo,

---

* **4:12:** Ap 18:3; Lu 6:28   * **4:16:** Pl 3:17

wuné Kraisna kudi miték véknwute rawurékwa pulak, guné miték véknwute ragunuké. ¹⁷ *Waga ragunuké wuné Timotit wak, dé gunéké yéduké. Kraisna kudi dérét wakwewurék dé miték véknwe wuna nyaan pulak radéka wuné déké mawulat kapére yo. Dé Némaan Banna jébaa miték male dé yo. Dé ye saabe gunat wuna kudi wakweké dé yo, wuné akwi gayéba yéte Gotna du taakwat wakwewurékwa pulak. Wakwedu guna mawulé miték tédu guné Kraisna kudi miték véknwute rawurékwa pulak, véknwute raké guné yo.

¹⁸ Guna du taakwa las de wunéké wo, “Dé naanéké yaamarék yaké dé yo.” Naate wate de wuna kudi véknwumarék yo. ¹⁹ Némaan Ban, dé gunéké bari yaawuruké mawulé yadéran, wuné gunéké bari yaaké wuné yo. Yae véte kutdénké wuné yo déké. Wuna kudi véknwumarék yakwa du taakwaké Got déku apa kwayédéka de wakweyo, kapu deku kudi wan yaamabi kudi? ²⁰ *Yaga pulak kutdénké naané yo wani du taakwaké? Got némaan ban rate déké miték védéka de déku jébaa yo, kapu kaapuk? Got kwayédén apa kérae de déku jébaa yo, kapu kaapuk? Kwayédén apa kéraadaran de yéknwun jébaa yaké de yo. Wuné deku kudiké sanévéknwumarék yate, deku jébaa véte, déké kutdénké wuné yo. ²¹ Yaapa déku baadi miték radoké derét viyaadéran baagé kure derét waatidéka pulak, wuné gunéké yae, guné miték ragunuké, gunat waatiké wuné yo, kapu taale guné wuna kudi véknwe kapéredi mawulé kulaknyénytakne miték raké guné yo?

* 4:17: Pl 2:22   * 4:20: 1 Ko 2:4

Ragunu wuné yae gunéké mawulat kapére yate kudi gunat kwekére wakweké wuné yo, kapu yaga pulak? Samu yawuruké guné mawulé yo? Wan guna jébaa. Wuna jébaa kaapuk.

5

Korinba rakwa du nak kapéredi mu dé yak

¹ Guné kapéredi mu yagunéka de kudi wakweyo. Wakwedaka wuné véknwuk. Guna du nak dé déku yaapanataakwa kéraak. Wani muké Gotna kudi véknwumarék yakwa du taakwa de wo, “Wani kapéredi mu yamarék yaké naané yo.” Naate wadaka guna du nak dé wani kapéredi mu yak. ² Guné guna yéba kevérekte guné wo, “Naané Krai Jisasna jébaaba yaale yéknwun mu yakwa du taakwa male naané ro.” Naate waganéka guna du wani kapéredi mu yadé samuké guné guna mawuléké wekna dusék takwasék yo? Guna du waga yadénké guné kélik yaké guné yo. Dusék takwasék yamarék yaké guné yo. Yate guné Gotna kudi bulké jawe rate waga yakwa dut wagunu dé guné wale jawumarék yaké dé yo.

³⁻⁵ *Wuné guné wale kaapuk rawurékwa. Guné Korinba ragunéka wuné séknaaba wuné ro. Séknaaba rate wuné gunéké saaki sanévéknwu. Wuna mawulé guné wale dé tu. Tédéka wuné naana Némaan Ban Jisasna yéba wakwete, wani kapéredi mu yan duké wuna mawuléba wunébu wak. Bulaa gunat wuné wakweyo. Guné Jisasna jébaaba yaalan du taakwa akwi jawe bulgunu, wuna mawulé guné wale tédu, guné naana

---

* 5:3-5: 1 Ti 1:20

Némaan Ban Jisasna yéba wani kapéredi mu yan dut wakweké guné yo. Dérét guné waké guné yo, dé gunat kulaknyénytakne Setenké yéduké. Yédu Seten déku némaan ban rate déku sépé yaalébaandu, sal wani du yadén kapéredi muké kuk kwayédu dé Némaan Ban Jisas wani duké kulé mawulé kwayéké dé yo? Kwayédu akwi du taakwa yadan jébaaké wakwedéran tulé, wani du miték rasaakuké dé yo.

Korin wado wani kapéredi mu yan du yéké dé yo

⁶ Guné wo, “Naané Gotna kudi miték véknwute naané yéknwun mu yakwa du taakwa naané ro.” Naate wate guna yéba kevérekgunéka guna mawulé kaapuk miték tékwa. Waga wamarék yaké guné yo, kapéredi mawulé yagunékwa bege. Kéni aja kudi mé véknwu. Walkamu résépu yate béretba yeyé yeyate kutdéka béret kapéredi dé yo. Waga yakwaké gunébu kutdengék. Kapéredi mawulé walkamu résépu pulak, bari yeyé yeyate némaanba yate du taakwana mawulat yaalébaanké dé yo. ⁷ *Wani muké sanévéknwute wuné gunat wakweyo. Wani du yan kapéredi mu wan walkamu résépu pulak dé tu. Déku kapéredi mawulé walkamu résépu pulak yeyé yeyate guna mawulat yaalébaanmuké, guné wani dut wagunu dé guné wale jawumarék yate Gotna kudi bulmarék yaké dé yo. Guna mawulé yéknwun béret pulak miték tédu guné Gotna méniba yéknwun du taakwa ragunuké, dé guné wale ramarék yaké dé yo. Déknyényba Judana

---

* 5:7: Eks 12:21; Jo 1:29

du taakwa Pasova waadakwa yaa sérakne, sipsip nyaan viyae kaké yate, déknyényba taknadan yis kulaknyénytakne de wani kwaami béret wale kak. Krai wani sipsip nyaan pulak dé tu. Dérét viyaadaka dé naanéké nae dé kiyaak. Kiyaadéka naana mawulé guna mawulé wawo miték tédéka naané Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa naané ro. Rate guné wagunu wani kapéredi mu yan du guné wale ramarék yaké dé yo. ⁸ Krai naanéké kiyaadénké sanévéknwute, naané kapéredi mawulé kulaknyényké naané yo, Judana du taakwa déknyényba taknadan yis kulaknyénydan pulak. Yate naané yéknwun mawulé male yaké naané yo. Naana mawulé miték tésaakudu naané Kraisna jébaa yate adél kudi male bulké naané yo.

⁹ Gunéké kawiurén nak nyégaba kéga wuné wak, “Guné, taakwat tébétte kapéredi mu yakwa du wale ramarék yate de wale bulmarék yaké guné yo.” ¹⁰ Waga wate wuné kényi kápmaaba rakwa kwatkwa duké kaapuk wawurén. Kwatkwa du las de taakwat tébétte kapéredi mu yo. Las deku mawulé dé nak duna gwalmuké génu. Las de nak duna gwalmu sél yo. Las de yénaa gorét waato. Déké kaapuk wawurén. Guné kwatkwa du wale ramarék yate de wale bulmarék yagunu mukatik, yaba ragunu? De gege gayéba radakwa bege. Guné kényi kápmaa akwi kulaknyénytakne yégunu. ¹¹ *Wani kudi wakwete wuné nak duké wuné wakwek. Wani du de wo, “Naané Krai Jisasna jébaaba yaalan

---

* **5:11:** Ep 5:3, 7

du naané.” Naate wate de kényi kapéredi mu yo. Las de taakwat tébétte kapéredi mu yo. Las deku mawulé dé nak duna gwalmuké génu. Las de yénaa gorét waato. Las de nak duké yénaa kudi wakweyo. Las de waagété gu kate waagété yo. Las de nak duna gwalmu sél yo. Wani mu yate Krai Jisasnyét yénaa yakwa duké wuné wakwek. Guné de wale ramarék yate bulmarék yaké guné yo. De wale kadému kamarék yaké guné yo.

¹²⁻¹³ Taakwat tébétte kapéredi mu yate kényi kápmaaba rakwa kwatkwa duké wuné kaapuk wakwewurén, wuné kot véknwukwa némaan du rate deku jébaaké kudi wakwemarék yawuréran bege. Wan wuna jébaa kaapuk. Wan Gotna jébaa. Dé kot véknwukwa némaan ban rate deku jébaaké kudi wakweké dé yo. Krai Jisana jébaaba yaale kapéredi mu yakwa duké wuné wakwek, naané kot véknwukwa némaan du rate deku jébaaké kudi wakwenaran bege. Wan naana jébaa. Naané wani jébaa yanaranké, Gotna nyégaba kwaakwa kudi nak kéga dé wo, “Guné wale rate kapéredi mu yakwa duwat wagunu de yéké de yo. Guné wale ramarék yaké de yo.” Guné wani kudi véknwute wani kapéredi mu yan banét wagunu dé gunat kulaknyénytakne yéké dé yo. Guné wale jawe ramarék yaké dé yo.

6

Kraisna jébaaba yaalan nak du taakwat ko-timkaapuk yaké de yo

¹ Guna du las Krai Jisana jébaaba yaalan nak du wale waarute de Gotna kudi véknwumarék

yate kot véknwukwa duké de yu, wani némaan ban deku kudi véknwute deku jébaaké wakweduké. Gotna kudi véknwumarék yakwa duké yédakwaké, de samuké de nyékéri yamarék yo? Samuké de Gotna duké yémarék yo, de deku jébaaké wakwedoké? ² Kukba naané Gotna du taakwa némaan du taakwa rate kot véknwute kwatkwa du taakwa yan jébaaké kudi wakweké naané yo. Wani muké gunébu kutdégék. Guné kukba némaan du taakwa rate deku jébaaké kudi wakwegunéran samuké guné makwal muké bulaa kudi wakwemarék yo? ³ Kukba naané Gotna du taakwa némaan du taakwa rate Gotna kudi kure giyaakwa duna jébaaké kudi wakweké naané yo. Waga yanaranké gunébu kutdégék. Naané kukba deku némaa jébaaké kudi wakwenaran kényi kápmaaba rakwa duna makwal jébaaké wawo kudi wakweké naané yo.

⁴ Guné deku jébaaké kukba wakweké guné yo. Guné bulaa guna duna jébaaké kudi wakweké yate samuké guné Gotna kudi véknwumarék yakwa duké yu? Deké naané Gotna kudi véknwukwa du naané wo, “Kwatkwa du. Bakna du de ro.” Naate wanaka samuké guné deké yu, de kot véknwukwa némaan du rate guna jébaaké kudi wakwedoké? ⁵ Wuné wani kudi wakweyo, guné nyékéri yate, guné deké yémarék yagunuké. Duna jébaaké kudi wakweké kutdégkwa du de guné wale ro. ⁶ Samuké guné guna némaan duké sanévéknwumarék yo? Samuké guna du las guna nak du wale waarute de derét kotimu? Wan kapéredi paaté guné yo. Samuké guna du las nak dut kotimte, de Gotna kudi véknwumarék

yakwa duna méniba téte kudi buldaka wani kot véknwukwa némaan ban deku jébaaké dé wakweyo? Wan kapéredi paaté de yo.

⁷ *Guna du taakwat kotimte guné kapéredi paaté yo. Yagunéka wuné kutdégék. Guné Gotké sanévéknwumarék yo. Guna du las gunat yaalébaando, guné waarumarék yate, guné derét kotimkaapuk yate bakna tégunu mukatik, wan yéknwun. Guna du las guna gwalmu bakna kéraado guné waarumarék yate derét kotimkaapuk yate bakna ragunu mukatik, wan yéknwun.

⁸ Guné waga kaapuk yagunékwa. Guné kapéredi mu yate guné derét kotimte nak duna gwalmu bakna kérao. Guné, guné wale Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwat, guné waga yo.

⁹⁻¹⁰ *Kapéredi mu yakwa du taakwa de Gotna gayéba ramarék yaké de yo. Waga yadaranké guné kutdégék. Miték mé véknwu. Guné guna mawulat yénaa yamarék yaké guné yo. Taakwat tébéte kapéredi mu yakwa du, dut tébéte kapéredi mu yakwa taakwa, yénaa gorét waatakwa du taakwa, nak duna taakwa wale kapéredi mu yakwa du, nak taakwana du wale kapéredi mu yakwa taakwa, kapéredi mawulé yate du wale kwaakwa du, kapéredi mawulé yate taakwa wale kwaakwa taakwa, sél yakwa du taakwa, nak duna gwalmuké mawulé génkwa du taakwa, waagété gu kate waagété yakwa du taakwa, nak du taakwaké yénaa kudi wakwekwa du taakwa, nak duna gwalmu bakna kéraaké

---

* **6:7:** Mt 5:39-40; 1 Te 5:15

* **6:9-10:** Ep 5:5; Re 22:15

yate derét viyaakwa du taakwa, waga yakwa du taakwa de Gotna gayéba ramarék yaké de yo. Got némaan ban rate deké miték vémarék yaké dé yo.

¹¹ *Déknyényba guna du taakwa las waga guné rate yak. Yagunéka Got guna kapéredi mawulé débu kutnébulék. Got wadék guné déku jébaaba yaale guné déku du taakwa guné ro. Naana Némaan Ban Jisas Krai gunat kutkalé yadéka Gotna Yaamabi guna mawuléba wulae tédeka dé Got gunat véte dé wo, “Wan yéknwun mu yakwa du taakwa.”

Naana sépé naana mawulé wale Gotna yéba kevérékgé naané yo

¹² Guna du las de wo, “Krais Jisas waatimarék yan mu akwi yaké naané yo.” Naate wadaka wuné wo, “Kaapuk. Gunat kutkalé yamarék yakwa mu wawo yamarék yaké guné yo.” Naate wuné wo. Naanat kutkalé yamarék yakwa mu yano mukatik, wani muké saaki sanévéknwuno wani mawulé male tédu naané Gotké sanévéknwuké yapatino. Naanat kutkalé yamarék yakwa mu yamarék yaké naané yo.

¹³ *Guna du las de wo, “Got kadému débu yak biyaaké. Yate biyaa débu yak kadémuké.” Naate wate de wupmalemu kadému kaké sanévéknwute, taakwat tébétte de wale kapéredi mu yaké de sanévéknwu. Wani muké mé sanévéknwu. Kadému, biyaa wawo, wan bakna mu. Kukba Got wadu kadému, biyaa wawo, kaapuk yaké dé yo. Kadému biyaa tésaakumarék yaké dé yo. Guna sépé wan nak pulak. Bakna

---

* **6:11:** Ta 3:3-7   * **6:13:** 1 Te 4:3-4

mu kaapuk. Naané taakwat tébétte de wale kapéredi mu yanoké, Got naana sépé kaapuk yadén. Naané déku kudi véknwuno Jisas Krai naana sépéké némaan ban raduké, Got dé naana sépé yak. Yadénké, naané taakwat tébétmarék yate de wale kapéredi mu yamarék yate naana sépat kapéredi mu yamarék yaké naané yo. ¹⁴ *Naana Némaan Ban Jisas Krai kiyaadéka Got wadéka dé tépa nébéle raapmék. Naané kiyaano Got apa yate naanat wawo wadu naana sépé yéknwun yadu tépa nébéle raapme apuba apuba rasaakuké naané yo. Waga yanaranké, naané taakwat tébétmarék yate de wale kapéredi mu yamarék yate naana sépat kapéredi mu yamarék yaké naané yo.

¹⁵ *Naané Kraisna maan taaba sépé pulak naané ro. Wani muké gunébu kutdégék. Guné Kraisna maan taaba sépé pulak rate, guné akwi mu yadé kwa pulak guné yo. Yaga pulak? Krai yaabuba té kwa taakwa wale kwaaké dé yo, kapu kaapuk? Wan kaapuk. Yaga pulak guné, Kraisna maan taaba sépé pulak rate, yaabuba té kwa taakwa wale kwaaké guné yo? Guné wani kapéredi mu yamarék yaké guné yo. ¹⁶ *Du yaabuba té kwa taakwa wale kwaabéran bét nakurak sépé ye raké bét yo. Wani muké guné kutdégék. Du bét taakwaké Gotna nyégaba keni kudi dé kwao: Bét nakurak sépé ye raké bét yo. Wani kudiké sanévéknwute guné yaabuba té kwa taakwa wale kwaamarék yaké guné yo.

* **6:14:** Ro 8:11; 2 Ko 4:14* **6:15:** 1 Ko 12:27* **6:16:** Jen

2:24

Guné de wale nakurak sépé yamuké, guné de wale nakurakba ramarék yaké guné yo. ¹⁷ Guné Némaan Ban Jisas wale rate guné dé wale nakurak mawulé yaké guné yo.

¹⁸ Guné taakwat tébétmarék yate de wale kapéredi mu yamarék yaké guné yo. Wani kapéredi mu yate du de deku sépat yaalébaanu. Nak kapéredi mu yate du deku sépat kaapuk yaalébaandakwa. ¹⁹⁻²⁰ **Guné guna sépat yaalébaanmarék yaké guné yo, guna sépé Gotna ga pulak kwaadé kwa bege. Got déku Yaamabi kwayédéka dé guna mawuléba rate guna sépéba wawo dé ro. Wani muké guné kutdéngek. Got gunéké mawulé lékte déku nyaanét wadéka dé kiyaak, gunat Setenna taababa kéraadu guné déku du taakwa ragunuké. Waga yadéka guné guna sépéké némaan du kaapuk ragunékwa. Krais guna sépéké dé némaan ban ro. Guné wamarék yaké guné yo, “Naana sépat mawulé yanakwa mu akwi yaké naané yo.” Naate wamarék yate yaabuba tékwa taakwa wale kwaamarék yaké guné yo, Krais guna sépéké némaan ban radékwa bege. Radu guné déku jébaa yate miték raké guné yo. Rate guna sépé guna mawulé wale déku yéba kevéreké guné yo.

7

Taakwa yakwa du, du rakwa taakwaké dé Pol kudi wakweyo

---

* **6:19-20:** 1 Ko 3:16-17   * **6:19-20:** 1 Pi 1:18-19

¹ Guné nyégaba kavigunén kudi kaataké wunék. Du, taakwa yamarék yate kawi radaran, wan yéknwun. Waga sanévéknwute wuné waga wo. ² Wupmalemu du, taakwat tébétte, de kapéredi mu yo. Wupmalemu taakwa, duwat tébétte, de kapéredi mu yo. Guné waga yamuké, nak kudi wawo wuné wo. Guné akwi du, guné wani kapéredi mu yamuké, nak nak, taakwa yaké guné yo. Guné akwi taakwa, wani kapéredi mu yamuké, nak nak, du raké guné yo. ³⁻⁴ Taakwa léku sépéké némaan ban kaapuk ralékwa. Léku du dé némaan ban ro léku sépéké. Du wawo déku sépéké némaan ban kaapuk radékwa. Déku taakwa lé némaan ban ro déku sépéké. Déku taakwa dé wale kwaaké mawulé yalu dé kélik yamarék yaké dé yo. Léku du lé wale kwaaké mawulé yadu lé kélik yamarék yaké lé yo. ⁵ Du déku taakwa wale nakurakba rate kwaate, dé lérét kuk kwayémarék yate déku sépéké kawu yamarék yaké dé yo. Yadu lé dérét kuk kwayémarék yate léku sépéké kawu yamarék yaké lé yo. Bét nakurak mawulé yate Gotké male sanévéknwuké, bétku sépé walkamu tulé kulékibéran wan yéknwun. Kukba bét nakurakba rate tépa kwaaké bét yo. Tépa kwaamarék yabéran sal Seten yae bétku mawulé yaalébaandu bét nak du nak taakwa wale kapéredi mu yaké bét yo?

⁶ Guné wunat waatagunék wuné kusékéru. Guné du, taakwa yagunékwaké wuné kusékéru. Guné taakwa, du ragunékwaké wuné kusékéru. Guna mawulé. Wani muké apa kudi kaapuk

wakwewurékwa. ⁷ Akwi du taakwa wuné pulak kawi radoké wuné mawulé yo. Got dé naanéke kés pulak nak pulak apa dé tiyao, kés pulak nak pulak jébaa yanoké. Dé wadéka du las taakwa yadaka taakwa las de du ro. Got nak du taakwaké nak apa kwayédéka de kawi du kawi taakwa ro.

⁸ Taakwa yamarék yakwa du, taakwakiyaadu, du ramarék yakwa taakwa, dukiyaataakwat kéga wuné wo: Guné wuné rakwa pulak kawi ragunéran wan yéknwun. ⁹ *Nak kudi wawo wuné wo: Guné du, guné taakwa yaké mawulat kapére yagunéran guné taakwa yaké guné yo. Guné taakwa, guné du raké mawulat kapére yagunéran guné du raké guné yo. Wan yéknwun. Guné waga yaké mawulat kapére yate, waga yamarék yate, bakna ragunéran, sal guna mawulé yaa pulak yaante miték témarék yadu guné kapéredi mu yaké guné yo?

¹⁰ Kraisa Jisasna jébaaba yaale du rakwa taakwa, taakwa yakwa du wawo, gunat wuné kényi kudi wakweyo. Kén wuna kudi kaapuk. Kén Némaan Ban Jisas Kraisa kudi. Taakwa léku du kulaknyénymarék yaké lé yo. ¹¹ Du déku taakwat wamarék yaké dé yo, lé dérét kulaknyénytakne yéluké. Taakwa léku du kulaknyényléran lé bakna raké lé yo. Nak du wale ramarék yaké lé yo. Lé bakna ramuké kélik yaléran, lé léku duké tépa gwaamale ye, nakurak mawulé tépa yate, miték raké bét yo.

¹² Nak du taakwaké wuné kényi kudi wakweyo. Némaan Ban wunat kudi kaapuk wakwedén

---

* 7:9: 1 Ti 5:14

wani muké. Gotna Yaamabi wuna mawuléba tédéka wuné kéné kudi wakweyo. Kraisna kudi miték véknwukwa du Kraisna kudi miték véknwumarék yakwa taakwat yadu, lé dé wale rasaakuké mawulé yaléran, dé wani taakwat wamarék yaké dé yo, lé dérét kulaknyénytakne yéluké. ¹³ Kraisna kudi miték véknwukwa taakwa Kraisna kudi véknwumarék yakwa du wale ralu, dé lé wale rasaakuké mawulé yadéran, lé dérét kulaknyénymarék yaké lé yo. ¹⁴ Guné guné kutdéngek. Kraisna kudi véknwumarék yakwa du Kraisna kudi miték véknwukwa taakwat ye, lé wale rasaakudéran, Got wani taakwaké sanévéknwute waké dé yo, “Bét naku-rakba rasaakubéru wuné wawuru wani du déku taakwana mawulé yaalébaanmarék yaké dé yo.” Naate wadu Kraisna kudi véknwumarék yakwa taakwa Kraisna kudi mité véknwukwa du wale re, dé wale rasaakuléran, Got wani duké sanévéknwute waké dé yo, “Bét naku-rakba rasaakubéru wuné wawuru wani taakwa léku duna mawulé yaalébaanmarék yaké lé yo.” Got waga wate bétku baadiké waké dé yo, “Wan Krais Jisasna jébaaba yaalan du taakwana baadi pulak.” Got wani baadiké waga wamarék yadu mukatik, dé deké wadu, “Wuna kudi véknwumarék yakwa du taakwana baadi.”

¹⁵ *Kraisna kudi véknwumarék yakwa du Kraisna kudi miték véknwukwa taakwat ye, lérét kulaknyényké mawulé yadéran, dé lérét kulaknyényké dé yo. Wan yéknwun. Kraisna kudi véknwumarék yakwa taakwa Kraisna kudi

---

* 7:15: Ro 12:18

miték véknwukwa du wale re, dérét kulaknyényké mawulé yaléran, lé dérét kulaknyényké lé yo. Wan yéknwun. Got débu wak, déku du taakwa mawulé miték tédu, de nakurak mawulé yate miték radoké. Wani muké wadék wuné keni kudi wo: Kraisna kudi miték véknwukwa duna taakwa Kraisna kudi véknwumarék yate, dérét kulaknyényké mawulé yalu, lé dérét kulaknyényluké wadéran, wan yéknwun. Kraisna kudi miték véknwukwa taakwa du Kraisna kudi véknwumarék yate, lérét kulaknyényké mawulé yadu, lé kusékétléran, wan yéknwun.

¹⁶ *Guné Kraisna kudi miték véknwukwa taakwa, guna du Kraisna kudi véknwumarék yadaran, guné derét bari kulaknyénymarék yaké guné yo. Guné de wale rate, sal guna duwat kutkalé yagunu, de Kraisna kudi miték véknwute kulé mawulé kéraaké de yo, kapu yaga pulak? Guné kaapuk kutdénngunén. Guné Kraisna kudi miték véknwukwa du, guna taakwa Kraisna kudi véknwumarék yadaran, guné derét bari kulaknyénymarék yaké guné yo. Guné de wale rate, sal guna taakwat kutkalé yagunu, de Kraisna kudi miték véknwute kulé mawulé kéraaké de yo, kapu yaga pulak? Guné wawo kaapuk kutdénngunén.

Got naanat wadén tulé ranan pulak rasaakuké naané yo

¹⁷ *Wani kudi véknwute keni kudi wawo mé véknwu. Got wadéka guné samu jébaa guné yak? Déku jébaaba yaalagunuké Got gunat wadéka

---

* **7:16:** 1 Pi 3:1-2   * **7:17:** 1 Ko 7:24

guné yaga pulak guné rak? Guné nak nak, waga ragunén pulak, rasaakuké guné yo. Waga wuné mawulé yo. Wani kudi akwi gayéba rate Krajs Jisasna jébaaba yaalan du taakwat wuné wakweyo. ¹⁸ Judana du déknyényba, “Wan Gotna du” naate, duna sépé sékudanké, dé Krajs Jisasna jébaaba yaaladuké Got dérét wadéran, wani du sékudan sépéna rémwény yatnyéputimarék yaké dé yo. Nak gena du nak duna sépé sékumarék yadanké, dé Krajs Jisasna jébaaba yaaladuké Got dérét wadéran, wani du de déku sépé sékudoké wamarék yaké dé yo. ¹⁹ *Sépé sékudakwa wan bakna mu. Sépé sékumarék yadakwa wan wawo wan bakna mu. Gotna kudi miték véknwute wadé kwa pulak yadakwa, wan némaa mu.

²⁰ Akwi du taakwa, Got Krajs Jisasna jébaaba yaaladoké taale derét wadén tulé radan pulak, rasaakuké de yo. ²¹ Déknyényba Krajs Jisasna jébaaba yaalagunuké Got wadén tulé, guné nak duna jébaa yakwa du taakwa guné rak, kapu yaga pulak? Dékumuk. Nak duna jébaa yagunékwaké, kapére mawulé yamarék yaké guné yo. Deku jébaa yate yéknwun mawulé yaké guné yo. Guné derét kulaknyénytakne miték yégunuké wadaran, wan yéknwun. Guné yéknwun mawulé yate deku jébaa kulaknyénytakne miték yéké guné yo.

²² Guné némaan duna kudi véknwute deku jébaa yakwa du taakwa, guné mé véknwu. Wani némaan du gunéké apa yadan pulak, déknyényba Seten dé gunéké apa yate némaan ban rak. Naana Némaan Ban Krajs Jisas déku jébaaba yaala-

---

* **7:19:** Ga 5:6

gunuké wadéka, guné déku kudi véknwugunéka, dé wadéka Seten kaapuk apa yate gunéké némaan ban radékwa. Yadéka guna mawulé miték tédéka guné némaan duké jébaa yakwa du taakwa rakwa pulak kaapuk ragunékwa. Yate guné waga ragunékwaké, nyékwa jébaa yakwa du taakwa, déknyényba du las kaapuk gunéké apa yate gunéké némaan du radan. Guné miték guné rak. Guné mawulé yagunékwa jébaa yagunéka naana Némaan Ban Krais Jisas déku jébaaba yaalagunuké watakne, bulaa dé apa yate gunéké némaan ban ro. Radéka guné déku kudi véknwute mawulé yadékwa jébaa yo. Bakna kaapuk ragunékwa. ²³ Got apakélé jébaa ye dé gunat kutkalé yak. Déku nyaan gunat kutkalé yaké dé kiyaaak. Kiyaadénké guné mawulé yadékwa pulak male yaké guné yo. ²⁴ Wuné wale Krais Jisasna jébaa yakwa du taakwa, gunat wuné wakweyo. Got gunat taale wadén tulé ragunén pulak, guné rasaakuké guné yo. Guné Judana du taakwa ragunéran Got wale nakurak mawulé yate waga rasaakuké guné yo. Guné nak gena du taakwa ragunéran Got wale nakurak mawulé yate waga rasaakuké guné yo. Guné némaan duna kudi véknwute deku jébaa yakwa du taakwa ragunéran Got wale nakurak mawulé yate waga rasaakuké guné yo. Guné guna mawuléba sanévéknwute mawulé yagunékwa jébaa yakwa du taakwa ragunéran Got wale nakurak mawulé yate waga rasaakuké guné yo.

Kawi du kawi taakwaké dé Pol kudi wakweyo

²⁵ Kawi du kawi taakwaké Némaan Ban wunat kudi las kaapuk wakwedén. Wuné wuna mawuléba sanévéknwute deké kudi wakweyo. Got wunéké mawulé lékte wadéka wuné yéknwun mawulé yate yéknwun kudi wuné wakweyo. Guné wunéké waké guné yo, “Naané kutdengék. Kraiswa kudi wakwekwa du dé. Déku kudi wan adél kudi. Yéknwun kudi dé wakweyo. Naané déku kudi véknwuké naané yo.” Waga wagunuké wuné mawulé yo.

²⁶ Kéni tulé wupmalemu kapéredi mu dé naané Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwaké dé yao. Yaadéka gunat wuné wakweyo. Guné bulaa ragunékwa pulak male raké guné yo. Waga ragunéran wan yéknwun. ²⁷ Guné taakwa guné yak kapu kaapuk? Taakwa yagunéran derét kulaknyénymarék yaké guné yo. Guné taakwa yamarék yagunéran guné taakwa yaké sanévéknwumarék yaké guné yo. ²⁸ Guné du, taakwa yagunéran wan kapéredi mu kaapuk. Guné taakwa, du ragunéran wan kapéredi mu kaapuk. Wani kudi wakwetakne nak kudi wuné wakweyo. Du rakwa taakwa, taakwa yakwa du, deké deku kémké wawo wupmalemu kapéredi mu yaaké dé yo. Wani kapéredi mu kawi du kawi taakwaké yaaran kapéredi mat talaknaké dé yo. Wani kapéredi mu gunéké yaamuké kélik wuné yo.

²⁹ Krai Jisasna jébaaba yaale wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, kéga yagunuké wuné mawulé yo. Krai Jisasna jébaa yanaran tulé walkamu dé tu. Wani muké sanévéknwute guné waké guné yo, “Krai Jisasna

jébaa wan némaa jébaa. Naané walkamu tulé male rate déku jébaaké male sanévéknwuké naané yo.” Naate wate guné taakwa ye, taakwa yamarék yakwa du Krai Jisasna jébaaké male sanévéknwute jébaa yadakwa pulak, guné Krai Jisasna jébaa yaké guné yo. ³⁰ Guné géraakwa du taakwa, géraagunékwa muké sanévéknwumarék yate, géraamarék yakwa du taakwa yadakwa pulak, guné Krai Jisasna jébaa yaké guné yo. Guné dusék takwasék yakwa du taakwa, dusék takwasék yagunékwa muké sanévéknwumarék yate, dusék takwasék yamarék yakwa du taakwa yadakwa pulak, guné Krai Jisasna jébaa yaké guné yo. Guné gwalmu kéraakwa du taakwa, wani gwalmuké sanévéknwumarék yate, déku jébaaké male sanévéknwute guné Krai Jisasna jébaa yaké guné yo. ³¹ *Guné kényi kékmaaba rakwa muba jébaa yakwa du taakwa, wani muké sanévéknwumarék yate Krai Jisasna jébaaké male sanévéknwute déku jébaa yaké guné yo. Naané naané kutdéngek. Kényi kékmaa bari kaapuk ye nak pulak téké dé yo. Waga kutdénge wuné wani kudi wakwek.

³² Guné Némaan Banna jébaa male yaké sanévéknwugunuké wuné mawulé yo. Guné nak muké sanévéknwu wanévéknwumuké wuné kélík yo. Taakwa yamarék yakwa du de Némaan Ban Krai Jisasna mawulé deké yéknwun yaduké, de sanévéknwu. Sanévéknwute, dé mawulé yakwa jébaa yaké de mawulé yo. ³³ Taakwa yakwa du de deku taakwana mawulé deké yéknwun

---

* **7:31:** 1 Jo 2:17

yaduké, kényi kápmaana muké de sanévéknwu. Sanévéknwute, deku taakwa mawulé yakwa jébaa yaké de mawulé yo. ³⁴ Waga yate de mawulé vétik yo. De Némaan Ban Krai Jisaské de sanévéknwu. De deku taakwaké wawo de sanévéknwu. Du ramarék yakwa taakwa de Némaan Ban Krai Jisasna mawulé deké yéknwun yaduké, de sanévéknwu. Sanévéknwute, deku mawulé deku sépé miték téduké mawulé yate, de déku jébaa miték yaké de sanévéknwu. Du rakwa taakwa de deku duna mawulé deké yéknwun yaduké, de kényi kápmaana muké de sanévéknwu. Sanévéknwute de deku du mawulé yakwa jébaa yaké de mawulé yo. Waga yate Némaan Ban Jisaské sanévéknwute, deku duké wawo sanévéknwute, de mawulé vétik yo.

³⁵ Wani kudi wuné wakwek, guna mawulé miték tédu guné miték ragunuké. Kéga kaapuk wakwewurékwa, “Guné du, taakwa yamarék yaké guné yo. Guné taakwa, du ramarék yaké guné yo.” Waga kaapuk wakwewurékwa. Guné miték rate Némaan Ban Jisas wale nakurak mawulé yate, déku jébaa miték yagunuké, wuné mawulé yo. Guné mawulé vétik yate Némaan Banna jébaa kapéredi yamuké, kélik wuné yo. Yate wuné wani kudi wakwek.

³⁶ Du nak, dé yaduké wadan taakwat wekna yamarék ye, lé wale bulte, bét nakurak mawulé yate Némaan Banké sanévéknwuké yate kapmu kapmu raké wabéru, kukba déku mawulé léké yaa pulak yaandu, dé lérét yaké mawulé yadéran, dé mé lérét yo. Wan yéknwun. Waga yate kapéredi mu yamarék yaké dé yo. ³⁷ Nak du, déku mawulé

déku sépé wawo apa ye tédu déku mawuléba kéga wadéran, “Wuné yawuruké wadan taakwat yamarék yaké wuné yo. Lé bakna raluké wuné mawulé yo. Ané Némaan Banké sanévéknwute kapmu kapmu raké ané yo.” Naate wadéran, lérét yamarék yate, kawu du rate miték yaké dé yo. ³⁸ Wani duké sanévéknwute wuné kéga wakweyo. Du dé yaduké wadan taakwat yadéran, wan yéknwun. Nak du, dé yaduké wadan taakwat yamarék yate, Némaan Banké sanévéknwute, bakna radéran, wan némaa yéknwun paaté.

³⁹ *Taakwana du wekna radéran lé léku du wale raké lé yo. Yalu, léku du kiyaa du, lé nak du wale raké mawulé yalu, wani du Némaan Banna kudi miték véknwudéran, wan yéknwun. Lé dé wale raké lé yo. ⁴⁰ Wuna mawuléba kéga wuné wo: Wani taakwa dé wale raléran wan yéknwun. Lé bakna raléran wan némaa yéknwun paaté. Naate wuné wo wuna mawuléba. Wuna mawuléba Gotna Yaamabi dé tu. Tédéka wuné yéknwun kudi wakweyo gunat. Guné wuna kudi véknwugunéran, wan yéknwun.

8

Yénaa gotké kwayédan kwaami

¹ Guné yénaa gotké kwayédan kwaamiké waatagunén kudiké bulaa kaataké wunék.

Guné wak, “Naané wani muké naané kutdégék.” Naate wate guné adél kudi guné wak. Kéni kudi wawo mé véknwu. Du taakwa kéga wadaran, “Naané wupmale muké naané kutdégék.” Naate wadaran deku mawuléké

---

* 7:39: 2 Ko 6:14

dusék takwasék de yo. Yate deku yéba kevérekte de nak du taakwat kutkalé yamarék yaké de yo. Guné nak du taakwaké mawulat kapére yate derét kutkalé yaké jébaa yagunéran guna mawulé apa ye miték téké dé yo. Nak du taakwaké mawulat kapére yagunékwa mu wan némaa mu. Wupmale muké kutdénngunékwa mu wan bakna mu. ² Du deku mawuléba wadaran, “Naané wupmale muké naané kutdénngék.” Naate wadaran de miték kutdénngdakwa yaabuké kaapuk kutdénngdan. Deku mawulé kaapuk wekna yéknwun yakwa. ³*Gotké mawulat kapére yakwa du taakwa Gotna du taakwa radaka deku mawulé yéknwun dé yo. Got déku du taakwat dé kutdénngék.

⁴ Yénaa gotké kwayédan kwaami kadakwaké, kéga wuné wo. Yénaa got wan yaamabi kaapuk. Wan bakna mu. Miba taadakwa mu male dé. Wupmalemu Got kaapuk radakwa. Naku-rak Got male dé ro. Waga naané kutdénngék. ⁵ Wupmalemu kápmaaba rakwa gwalmu, wupmalemu nyétba rakwa muké wawo kwatkwa du taakwa de wo, “Naana némaan du. De naanéké de miték vu.” ⁶*Naate wadaka naané kutdénngék. Naanéké miték vékwa ban wan naana yaapa Got. Dé watakne dé akwi mu kuttaknak. Yadék naané déku du taakwa naané ro. Naané nakurak Némaan Ban male. Wan Jisas Krais. Dé jébaa yate akwi mu dé kuttaknak. Yadék naané dérét kulé mawulé kérae naané miték ro. Rate naané kutdénngék yénaa gotké. Wan némaan ban kaa-

---

* **8:3:** Jo 14:23   * **8:6:** Ep 4:6; Jo 1:3

puk. Wan bakna mu.

⁷ Du taakwa las wani muké kaapuk kutdéngdan. Déknyényba de las Gotna kudiké kutdéngmarék yate de yénaa gotké kwayédan kwaami kak. Katakne kukba las de Krai Jisasna jébaaba yaalak. Yaaladak deku mawulé kaapuk apa ye miték tékwa. De bulaa de wo, “Yénaa gotna apa dé kwao, yénaa gotké kwayédan kwaamiba. Naané wani kwaami kanaka wani yénaa gotna apa naana mawulé dé yaalébaanék.” Naate wadaka deku mawulé kaapuk miték tékwa. De kaapuk miték kutdéngdan, yénaa got apa yamarék yadékwaké. ⁸ Yaga pulak naané Gotna méniba miték raké naané yo? Wani kwaami kate Gotna méniba miték raké naané yo, kapu wani kwaami kamarék yate Gotna méniba miték raké naané yo? Naané yénaa gotké kwayédan kwaami kanaran Got naanat wamarék yaké dé yo, “Guné yéknwun mu yakwa du taakwa.” Naané yénaa gotké kwayédan kwaami kamarék yanaran Got naanat wamarék yaké dé yo, “Guné yéknwun mu yakwa du taakwa.” Naate wamarék yaké dé yo. Wani kwaami kanaran wan bakna mu. Wani kwaami kamarék yanaran wan wawo wan bakna mu.

⁹⁻¹⁰ *Wani kudi véknwute kényi kudi wawo mé véknwu. Guné “Wan bakna mu” naate, yénaa gotké kwayédan kwaami kaké yate, guné taale mé miték sanévéknwu. Du taakwa las Krai Jisasna jébaaba yaaladak deku mawulé kaapuk apa ye miték tékwa. Wani du taakwa de wo, “Naané wani kwaami kanaran sal wani yénaa gotna

---

* **8:9-10:** Ro 14:13-15

yéba kevéreknakwa pulak yate, kapéredi mu yaké naané yo? Naané wani kwaamiké naanébu yaakérék.” Naate de wo. Guné, “Wan bakna mu” naate, wani muké kutdénge, yénaa gorét waatadakwa gat wulae, yénaa gotké kwayédan kwaami kagunéran, de véte sal de wawo wani kwaami kaké de yo? Waga yate de kapéredi mu de yo, de wani kwaamiké yaakétdan bege. Guné wani kwaami kagunéran, sal nak du taakwa kagunéran pulak kate, de kapéredi mu yaké de yo?

¹¹ Wani muké sanévéknwute guné wani kwaami kamarék yaké guné yo. Wani du taakwa wawo de Krai Jisna jébaaba debu yaalak. Wani du taakwaké wawo Krai Jisna dé kiyaak. Guné, “Wan bakna mu” naate, kutdénge, wani du taakwaké mé sanévéknwu. Deku mawulé yaalébaangununu de kapéredi yaabuba yémuké, guné wani kwaami kamarék yaké guné yo. ¹² Wani du taakwana mawulé kaapuk apa ye miték tékwa. Guné deku mawulé yaalébaangunéran derét kapéredi mu yaké guné yo. Yagunu de Krai Jisna kudi tépa miték véknwumarék yaké de yo. Waga yadaran guné Krai Jisanyét guné kapéredi mu yo.

¹³ *Wani muké sanévéknwute wuné wo. Naané wani kwaami kano, de naané wale Krai Jisna jébaaba yaalan du taakwa naanat véte kapéredi mu yadaran, naané wani kwaami tépa kamarék yaké naané yo. Naané, “Yénaa got wan bakna mu” naate, yénaa gotké kutdénge, naané kutdénngan muké sanévéknwumarék yate, nak du taakwaké mawulat kapére yaké naané yo. De

---

* **8:13:** Ro 14:21

kapéredi yaabuba yémuké, naané wani kwaami kamarék yaké naané yo.

9

Pol Krai Jisasna jébaa yate dé yéwaa nyégélmarek yadékwaké yéknwun mawulé yak

¹ *Du las de wuna kudiké kuk kwayu. Kuk kwayédakwaké guné kényi kudi mé véknwu. Wuné Krai Jisasna kudi kure yaakwa du wuné. Nak duna kudi véknwumarék yate mawulé yawurékwa jébaa wuné yo. Yawuru nak du wuna jébaaké wunat waatimarék yaké dé yo. Wuné naana Némaan Ban Jisasnyét wunébu vék. Wuné déku jébaa yawuréka guné déku jébaaba gunébu yaalak. Wan adél kudi. ² *Nak du taakwa kéga wadaran, “Pol Krai Jisasna kudi kure yaakwa du kaapuk.” Naate wadaran wan bakna mu. Guné kutdengék. Wuné Krai Jisasna kudi kure yaakwa du wuné. Guné wale rate gunat kudi wunébu wakwek, naana Némaan Ban Krai Jisaské. Wakwwuréka guné véknwute déku jébaaba gunébu yaalak. Yaalagunénké, akwi du taakwa gunat véte wunéké kutdengké de yo.

³ Du las wuna jébaaké wunat waatidaka wuné kényi kudi wakweyo derét. ⁴ Wuné naana Némaan Ban Krai Jisasna jébaa wuné yo. Wani jébaa yawurékwaké, de du taakwa wunéké kadému gu wawo tiyaado mukatik, wan yéknwun. ⁵ Pita, Krai Jisasna kudi kure yaakwa nak du, déku wayéknaje wawo, de taakwa ye, Jisasna jébaa

---

* **9:1:** Ap 26:16   * **9:2:** 2 Ko 3:2-3

yate de deku taakwat kure yeyé yeyo. Wuné de yakwa pulak yate, Krajs Jisasna jébaaba yaalan taakwat nak ye, lérét kure, nak du taakwaké yétu, de léké wawo kadému gu kwayédo mukatik, wan yéknwun. ⁶ Ané Banabas wale jébaa yate yéwaa nyégéle, ana kadému ana yéwaat ané kérao. Ané kapmu waga ané yo. Krajs Jisasna kudi kure yaakwa nak du waga kaapuk yadakwa. Ané de yakwa pulak yatu mukatik, wan yéknwun.

⁷ Kéni kudi mé véknwu. Waariyakwa du deku jébaa yate waariyadakwa yéwaa nyégéle deku kadému de kérao, nyégéldakwa yéwaat. Nak du deku kápmaaba jébaa yatakne de wani kápmaaba yaanandan kadému de ko. Nak du nak jébaa yate de bulmakawuké téségu. Wani jébaa yate de bulmakawuna munyabi ko. De akwi deku jébaa yate de kadému kérao. Samuké ané kapmu Krajs Jisasna jébaa yate, déku kudi wakwete, ané bakna jébaa yo? Yate ané gunat kadému kaapuk kéraatékwa?

⁸ Wuné bakna duna kudi véknwute waga kaapuk wawurékwa. Akwi du taakwa wani muké de kutdégék. Moseské Got kwayédén apa kudi wawo waga dé wo. ⁹ *Déknyényba Moses kéni apa kudi kéga dé kavik: Bulmakawu jébaa yate wit sék akipérido guné deku kudi gipatamarék yaké guné yo. De wani jébaa yate wit sék las de mé ko. Got wani kudi Mosesnyét wate bulmakawuké male kaapuk sanévéknwudén. ¹⁰ Wani kudi wate wan naanéké dé sanévéknwuk. Deku kápmaaba jébaa yakwa du de kápmaa vao. Wani kápmaaba

---

* **9:9:** Diu 25:4; 1 Ti 5:18

yaanandaran kadému kaké de wani jébaa yo. Kadému kéraakwa du wani kadému las kaké de wani jébaa yo. ¹¹ *Naané Krai Jisasna jébaa yate déku kudi gunat naanébu wakwek, guna mawulé miték téduké. Waga yananké, naana sépé miték téduké guné kadému las tiyaakatagunéran, wan yéknwun. ¹² Nak du Krai Jisasna jébaa yate déku kudi gunat wakwedaka guné deku jébaaké sanévéknwute gwalmu yéwaa kwayu. Wan yéknwun. Naané Krai Jisasna jébaa yate déku kudi taale gunat wakwenanké, samuké guné naana jébaaké sanévéknwute naanéké las tiyaamarék yo? Guné naanéké tiyaagunéran wan yéknwun paaté.

Naané gunat gwalmu yéwaa nyégélno mukatik wan yéknwun. Naané wani mu nyégélnaran sal naané nak du taakwana mawulé yaalébaanno de wani muké nyégi yate Krai Jisasna yéknwun kudiké kuk kwayéké de yo? Wani muké sanévéknwute naané gunat gwalmu yéwaa kaapuk las nyégélnan. Apa jébaa ye naané kiyaaké yate, gunat gwalmu yéwaa kaapuk las nyégélnan. ¹³ Gotna gaba jébaa yakwa du wani gat kure yaadan kadému de las ko. Kwaami tuwe Gotké kwayédakwa taaléba jébaa yakwa du kure yaadan kwaami de las ko. Waga yate de miték yo. Guné wani muké guné kutdégék. ¹⁴ *De jébaa yate kadému nyégéldakwaké, dé Némaan Ban Krai kényi kudi wakwek, “Wuna jébaa yate wuna kudi wakweran du de gwalmu yéwaa nyégélké de yo, deku kudi véknwuran du taakwat.”

* **9:11:** Ro 15:27   * **9:14:** Mt 10:10; Ga 6:6

¹⁵ Wani kudiké sanévéknwute naané kutdéngek. Naané gunat gwalmu yéwaa nyégélké mawulé yano mukatik wan yéknwun. Waga kutdénge wuné waga kaapuk yawurén. Yate gunat gwalmu nak kaapuk nyégélwurén. Wuné Krai Jisasna jébaa yawuréka guné wani jébaaké gwalmu yéwaa las tiyaakatamuké wuné kélík yak. Bulaa wani mu nyégélké kaapuk keni kudi kawiwurékwa. Guné wunéké gwalmu tiyaamuké kélík wuné yo. Guné tiyaamarék yagunu wuné taale kaadéke kiyaawuréran wan yéknwun. Keni muké sanévéknwute wuné wani kudi wakwek. Wuné gunat gwalmu nyégélwuréran wuné keni kudi tépa wakweké yapatiké wuné yo, “Wuné Krai Jisasna jébaa yate derét déku kudi wakwete wuné derét gwalmu las kaapuk nyégélwurékwa. Waga yate wuné miték yo.” Wuné yéknwun mawulé yate wani kudi apuba apuba wakweké wuné mawulé yo.

¹⁶ Wuné Krai Jisasna kudi wakwete, wuna yéba kevérekmarék yaké wuné yo. Got dé wunéké wani jébaa tiyaak. Wuné tiyaadén jébaa yamarék yawuru mukatik, Got wunat waatidu, miték ramarék yawuru.

¹⁷ Wuna mawuléba male sanévéknwute wani jébaa yawuru mukatik, yéwaa nyégélké mawulé yawuru. Wuna mawuléba sanévéknwute, keni jébaa kaapuk yawurékwa. Got wunat watakne dé wunéké wani jébaa tiyaak.

¹⁸ Got tiyaadén jébaa yate samu mu wuné nyégélu? Wuné nyégélwurékwa mu kéga: Krai Jisasna kudi wakwete derét gwalmu yéwaa ké kaapuk yaawiwurékwa. Wuné Krai

Jisasna kudi wakwewuréka de bakna véknwu. Bakna véknwudakwaké, wuné yéknwun mawulé yo. Nyégélwurékwa yéknwun mawulé wan wuna kadému pulak.

Pol akwi du taakwaké jébaa yakwa du dé rak

¹⁹ Wuné déku jébaa bakna yawuruké, nak du wunéké apa kaapuk yadékwá. Wuné kapmu watakne wuné akwi du taakwaké jébaa yakwa du wuné ro. Samuké nae wuné waga ro? Wupmalemu du taakwa Krai Jisasna kudi miték véknwudoké wuné waga ro. ²⁰⁻²¹ Waga rate wuné déku jébaa yate Judana du taakwa wale rate, de rakwa pulak wuné ro, de Krai Jisasna kudi miték véknwudoké. Wuné Krai Jisasna apa kudi wuné véknwu. Véknwute Gotna méniba wuné yéknwun du ro. Rate wuné Krai Jisasna jébaa yate, Mosesna apa kudiké kutdéngkwa du wale rate, de Krai Jisasna kudi miték véknwudoké, wuné Mosesna apa kudiké kutdéngkwa du pulak wuné ro. Wuné Krai Jisasna jébaa yate, Mosesna apa kudiké kutdéngmarék yakwa nak gena du taakwa wale rate, de Krai Jisasna kudi miték véknwudoké, wuné Mosesna apa kudiké kutdéngmarék yakwa du pulak wuné ro. Waga yate wuné Krai Jisasna apa kudi véknwute wuné Gotna apa kudi wuné véknwu. Gotna apa kudi kaapuk kulaknyénywurén. ²² Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa las deku mawulé kaapuk apa ye miték tékwa. Mawulé vétik yate de miték kaapuk radakwa. De Krai Jiské kuk kwayémuké, wuné miték sanévéknwute de wale ro. Rate kélik yadakwa jébaa wuné yamarék

yo, deku mawulé miték tédu de Kraiské miték sanévéknwudoké. Akwi du béré taakwa béré Krai Jisasna kudi miték véknwute kulé mawulé kérae miték rasaakudoké wuné mawulé yo. Yate wuné de wale jébaa yate, deku kudi véknwute, de wale wuné kudi bulu. Derét kutkalé yaké nae wuné waga yo. ²³ Krai Jisasna jébaa yate déku kudi wakwete wuné waga yasaaku, Got wuné nak du taakwa wale naanat kutkalé yaduké.

Naané apa yano Got kutkalé yaké dé yo naanat

²⁴ *Gwalmu nyégélké pétékwa du akwi apa yate de pétu. Yate nakurak male derét talakne dé yéknwun gwalmu nyégélu. Waga yadakwaké guné kutdengék. Pétékwa du apa yakwa pulak, guné wawo apa yaké guné yo. Got gunat kutkalé yaduké, apa yaké guné yo. ²⁵ *Gwalmu nyégélké pétékwa du de bakna kaapuk pétédakwa. De miték pétéké, deku sépé deku mawuléké wawo de apa yo. Yate de pétu. Wan bakna gwalmu nyégélké de pétu. Wani gwalmu bari kaapuk yaké dé yo. Naané apa yaké naané yo, Got kukba tiyaadéran mu nyégélké. Wani yéknwun mu apuba apuba rasaakuké dé yo. Kaapuk yamarék yaké dé yo. ²⁶ Gwalmu nyégélké pétékwa du miték de yu, pétédakwa yaabuba. Nakurak mawulé yate de pétépété ye saabo. Kés pulak nak pulak mawulé kaapuk yadakwa. Wani du pulak wuné nakurak mawulé yate miték wuné yu, Gotké yénakwa yaabuba.

---

* 9:24: Pl 3:14   * 9:25: Je 1:12

Taabat waariyakwa du de miték sanévéknwe deku taabaké de apa yo. Yate de viyao. Bakna kaapuk viyaadakwa. Yadakwa pulak, wuné miték sanévéknwe Gotké yawurékwa jébaaké wuné apa yo. Bakna kaapuk yawurékwa.
²⁷ Wuné Gotna jébaa miték yaké nae, wuna sépé wuna mawuléké wawo wuné apa yo. Krais Jisasna kudi nak du taakwat wunébu wakwek. Got wunéké kuk tiyaamuké, wuna sépé wuna mawuléké wawo wuné apa yo. Guné, wuné yakwa pulak, guna sépé guna mawuléké wawo apa yaké guné yo, Gotna méniba miték raké.

10

Kapéredi mu naana mawulé yaalébaanmarék yaké dé yo

¹ *Guné Krais Jisasna jébaaba yaale wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, guné mé miték véknwu. Du taakwa las deku sépé deku mawuléké wawo apa yamarék yadaka Got derét kuk kwayédénké, miték kutdénngunuké mawulé yate, wuné gunat wo.

Déknyényba naané Judana képmawaara, du ramarék taaléba Moses wale yeyé yeyadaka, Got déké miték véte wadéka dé buwi nak ték. Tété taale yédéka dé Got buwiba tété derét yédaran yaabu wakwatnyék. Wakwatnyédéka de akwi buwi gwaléba yék. Yédaka Got wadéka dé apakélé kus deku yaabu kaapuk tétépédén. Got wadéka de akwi miték ye wani kus puk. ² De Moses wale wani buwi gwaléba yéte de wani kus puk.

---

* **10:1:** Eks 13:21, 14:22-29

De akwi waga yate Moses wale nakurak mawulé yadanké, Got derét gu yaakutaknadén pulak dé yak. ³⁻⁴ *De du ramarék taaléba Got wadéka de akwi kadému gu kak. Apakélé matuba nak gu yaaladéka de akwi kak. Kraisi Jisas wani kadému gu dé kwayék. Dé gu kadan matu pulak rate, dé deku mawulat kutkalé yak. Dé de wale dé yék. ⁵ *Got wani yéknwun mu akwi du taakwaké kwayédéka wupmalemu du taakwa Gotna kudi kaapuk miték véknwudan. Yadaka Got deké kélík yadéka de du ramarék taaléba de yalaknék.

⁶ Naana képmawaara waga yadanké, guné miték sanévéknwuké guné yo. Sanévéknwe kutdénge guné, de yadan pulak, kapéredi mu yamarék yaké guné yo. De kapéredi muké de mawulé yak. ⁷ *De las yénaa gotna yéba de kevéreknek. Yadanké keni kudi dé kwao Gotna nyégaba: Du taakwa yénaa gotna yéba kevérekte rate de kadému kak. Katakne de raapme kéték. Guné, yadan pulak, yénaa gotna yéba kevérekmarék yaké guné yo. ⁸ Guné nak du taakwa wale kapéredi mu yamarék yaké guné yo, deku du taakwa las yadan pulak. Yadaka Got wadéka de nakurak nyaa wupmalemu (23,000) de yalaknék. ⁹ Deku du taakwa las Némaan Banna kudiké kuk kwayéte de wak, “Naanat kutkalé yaké dé yo, kapu kaapuk?” Naate wadaka Got wadéka de kaabe derét tidaka de kiyaa. Yadan pulak, Gotna kudiké kuk kwayémarék yaké naané yo. ¹⁰ Deku du taakwa las de Gorét waatik.

---

* **10:3-4:** Eks 16:35, 17:6   * **10:5:** Yi 3:17   * **10:7:** Eks 32:6

Waatidaka Got wadéka dé déku kudi kure giyae du taakwat viyaakwa ban yae derét viyaadéka de kiyaak. De yadan pulak, guné Gorét waatimarék yaké guné yo.

¹¹ *Wani kapéredi mu dé naana képmawaaraké yaak. Yaadéka dé Gotna du nak wani muké Gotna nyégaba kavik, naané wani kapéredi mu yamarék yate yéknwun mawulé yate miték ranoké. Naané kényi képmaa bari kaapuk yaran tulé rate wani muké kutdénge miték male raké naané yo. Guné wani muké miték sanévéknwe raké guné yo.

¹² “Naané wani kapéredi mu kaapuk yanakwa.” Naate wagunéran miték sanévéknwuké guné yo, guné wawo kapéredi mu yamuké. ¹³ *Kapéredi mawulé gunéké dé yao. Gunéké yaakwa kapéredi mawulé wan akwi du taakwaké yaakwa kapéredi mawulé pulak. Got adél kudi débu wak, gunéké miték védéranké. Watakne dé gunat kutkalé yadu wani kapéredi mawulé guna mawulé yaalébaanmarék yaké dé yo. Kapéredi mawulé guna mawulé yaalébaanmuké, Got nak yaabu gunat wakwatnyéké dé yo. Guné wakwatnyédéran yaabuba yégunéran guna mawulé apa ye tédu guné kapéredi mu yamarék yaké guné yo.

Gotna yéba kevérékte, Setenna yéba kevérékmarék yaké naané yo

¹⁴ Guné wuna du taakwa, guné naané Judana képmawaara yadan pulak kapéredi mu yamuké, bulaa gunat wuné wakweyo. Guné yénaa gotna yéba kevérékmarék yaké guné yo. Guné yénaa

---

* **10:11:** Ro 15:4   * **10:13:** Yi 4:15

gotké kuk kwayéké guné yo. ¹⁵ Guné yéknwun mawulé yakwa du taakwa guné ro. Guné wani kudiké miték mé sanévéknwu. Wan yéknwun kudi, kapu kapéredi kudi? ¹⁶ *Krais Jisas naanéké kiyaadékné sanévéknwute naané jawe ro. Rate Jisas déku du wale rate yadén pulak, naané akwi gu kaké yate Gotké yéknwun mawulé yate, déku yéba naané kevééréknu. Yatakne, “Déku wény” naate, naané kate naana Némaan Ban Krais Jisas wale nakurak mawulé yate ro. Naané akwi rate béret bule, “Déku sépé” naate, naané kate naana Némaan Ban Krais Jisas wale nakurak mawulé yate ro. ¹⁷ Naana Némaan Ban Krais Jisaské sanévéknwute naané kate ro. Naané wupmalemu du taakwa dé wale nakurak mawulé yate nakurak kémba naané ro, naana némaan ban nakurak male radékwa bege.

¹⁸ Guné Judana du taakwaké mé sanévéknwu. Gotké kwayédan kwaami de matu jaabéba takno déké. Takne de wani kwaami ko. Kate de Got wale nakurak mawulé yate ro. ¹⁹ *Wani kudiké bulaa wuné wakweyo. Yénaa gotké kwayédan kwaamiba apa kaapuk yadékwa. Yénaa got apa kaapuk yadékwa. ²⁰ Gotna kudi véknwumarék yakwa du taakwa yénaa gotké kwaami kwayéte wan Setenna kémké de kwayu. Gotké kaapuk kwayédakwa. Nak du wani kwaami kate Setenna kém wale nakurak mawulé yaké de yo. Guné Setenna kém wale nakurakba rate de wale nakurak mawulé yamuké, kélik wuné yo. ²¹ *Guné Némaan Ban Krais Jisas wale kadému gu kate

* **10:16:** Mt 26:26-28; Ro 12:5

* **10:19:** 1 Ko 8:4

* **10:21:**

2 Ko 6:15

dé wale nakurak mawulé guné yate ro. Rate yaga pulak guné Setenna kém wale kate, de wale nakurak mawulé yaké guné yo? Kaapuk. Waga yaké yapatiké guné yo. ²² Yaga pulak? Némaan Ban Krajs Jisas nyégi yate gunéké kélík yaduké guné mawulé yo? Mawulé yate guné Setenna kém wale guné nakurak mawulé yo? Waga yamarék yaké guné yo. Yaga pulak? Guné Setenna yéba kevérekte waké guné yo, “Naané apat naané kapére yo. Naané kapéredi mu yananan Némaan Ban Krajs kapéredi mu naanat yakatamarék yaké dé yo.” Guné waga waké guné yo, kapu yaga pulak? Waga waganéran guné kaapuk kutdénngunékwa déké. Déku apa naana apat débu talaknak.

Apuba apuba Gotna yéba kevérekgé naané yo

²³ Guné las guné wo, “Krajs Jisas waatimarék yan mu naané yaké naané yo. Wan yéknwun.” Wuné wuné wo, “Kaapuk. Naanat kutkalé yamarék yakwa mu wawo yamarék yaké naané yo.” Guné las guné wo, “Mawulé yanakwa akwi mu naané yaké naané yo. Wan yéknwun.” Wuné wuné wo, “Kaapuk. Naana mawulat apa yamarék yakwa mu yamarék yaké naané yo.” ²⁴ Guné guna sépéké sanévéknwumarék yaké guné yo. Nak du taakwat kutkalé yaké sanévéknwuké guné yo.

²⁵⁻²⁶ Gotna nyégaba kényi kudi dé kwao: Kényi kápmaaba tékwa akwi gwalmu wan Némaan Ban Gotna gwalmu male. Kényi kápmaa wan Némaan Banna kápmaa male. Naané wani kudi véknwute naané kutdénngék. Akwi kadému kwaami wan

Gotna mu. Waga kutdénge mawulé yanakwa akwi kadému kwaami kaké naané yo. Maketba kéraadakwa wupmalemu kwaami taale debu yénaa gotké kwayék. Wan adél. Dékumuk. Wani muké sanévéknwumarék yate, guné mawulé yate kaké guné yo. Guné derét waatamarék yaké guné yo, “Wan samu kwaami? Wan yénaa gotké kwayédan kwaami, kapu kaapuk?” Naate waatamarék yate bakna kaké guné yo. Kate guna mawuléba wamarék yaké guné yo, “Wani kwaami kate kapéredi mu naané yo, kapu kaapuk?” Naate wamarék yaké guné yo, akwi kwaami Gotna kwaami rakwa bege.

²⁷ Krai Jisna kudi véknwumarék yakwa du nak, déku gaba kadému kwaami kagunuké wadu, guné mawulé yate yéké guné yo. Yégunu gunéké kwayédéran akwi kadému kwaami kaké guné yo. Guné dérét waatamarék yaké guné yo, “Wani kwaami wan yénaa gotké kwayédan kwaami, kapu kaapuk?” Naate waatamarék yate bakna kaké guné yo. Kate guna mawuléba wamarék yaké guné yo, “Kapéredi mu naané yo, kapu kaapuk?”

²⁸ Gunat du nak wadéran, “Kén yénaa gotké kwayédan kwaami.” Waga wadéran guné wani duké sanévéknwe, déku mawuléké wawo sanévéknwute, guné wani kwaami kamarék yaké guné yo. Guné wani kwaami kagunéran sal dé kéga waké dé yo? “Guné wani kwaami kate guné yénaa gotna yéba guné kevéreknu. Kevérékgunékwaké, wuné yénaa gotna yéba kevérekwuréran wan yéknwun.” ²⁹ Dé waga

wadu guné déku mawulé yaalébaanmuké, guné wani kwaami kamarék yaké guné yo.

Guna du nak sal wunat kéga waké dé yo? “Wuné wani kwaami kaké wuné mawulé yo. Samuké wuné nak duna mawuléké sanévéknwuké yo? ³⁰ Wuné kawuréran kadému kwaamiké sanévéknwute, Gotké yéknwun mawulé yate, déku yéba wuné kevéreknu. Kevérékte wuné ko. Waga yate wuné yéknwun mu yo. Nak du Gorét wawurékwa kadému kwaamiké wunat waati-marék yaké dé yo.”

³¹ Guna du nak waga wadéran déku mawulé kaapuk miték tékwa. Déku kudiké sanévéknwute wuné keni kudi wakweyo. Guné kadému, kwaami, gu kate, guné nak du taakwaké sanévéknwuké guné yo. De Gotna yéba kevérekdoké, guné sanévéknwuké guné yo. ³² Guné Korin guné Judana du taakwa, nak gena du taakwa, Krais Jisasna jébaaba yaalan du taakwaké wawo sanévéknwuké guné yo. Sanévéknwute, de kapéredi mu yamarék yadoké, guné miték male raké guné yo. ³³ Guné wuné yakwa pulak yate raké guné yo. Akwi du taakwat kutkalé yaké sanévéknwute wuné saaki apa yate ro. Wuné wuna sépat kutkalé yaké apa kaapuk yawurékwa. Derét kutkalé yawuru, de kulé mawulé kérae Got wale miték rasaakudoké, wuné apa yate ro.

11

¹ Wuné Krais Jisas yadén pulak wuné yo. Guné wunat véte wuné yakwa pulak yaké guné yo.

Taakwa Gotna kudi buldakwa gaba téte Gorét waatate deku maakna saapké de yo

² Guné wunéké sanévéknwute Krai Jisaské wakwewurékwa kudi saaki guné véknwusaaku. Waga yagunéka wuna mawulé yéknwun dé yo. ³⁻⁴ Kéni kudi wawo kutdénngunuké wuné mawulé yo. Guné kutdénngék. Wupmalemu du de wo, “Nak du naanéké némaan du kaapuk radakwa. Got kapmu wan naana Némaan Ban. Maakna saapmarék yate naané wakwatnyu, nak du naana némaan du ramarék yadakwaké.” Naate wate de maakna saapmarék yate de Got derét wakwedékwa kudi wakweyo. Deku taakwa de wo, “Naana du wan naana némaan du. Naané naana maakna saapme naané wakwatnyu, naana du naana némaan du radakwaké.” Naate wate de taakwa maakna saapme de kudi wakweyo. Wupmalemu du taakwa waga yate de miték yo. Waga guné kutdénngék. Got némaan ban dé ro Krai Jisaské. Krai Jisas némaan ban dé ro akwi duké. Du némaan ban dé ro déku taakwaké. Du Gotna kudi bulnakwa gaba téte, maakna saapme Gorét waatate, Got derét wakwedékwa kudi wakwedaran, de Gotna yéba kevérekmarék yo. ⁵⁻⁶ Taakwa Gotna kudi bulnakwa gaba téte, deku maakna saapmarék yadaran, de deku nébé yaputiké de yo. De deku nébé yaputiké nyékéri yadakwaké, de Gotna kudi bulnakwa gaba téte deku maakna saapké de yo. De Gotna kudi bulnakwa gaba téte maakna saap raapiye, Gorét waatate, Got derét wakwedékwa kudi wakwedaran, de deku du deku némaan du radakwaké, kaapuk miték

sanévéknwudakwa. Yaabuba tékwa taakwana nébé yaputidaka nyékéri yadakwa pulak, Gotna kudi wakwete maakna saapmarék yan taakwa nyékéri yaké de yo. ⁷ *Du Gotna kudi bulakwa gaba téte, Gotna yéba kevérékte, deku maakna saapmarék yaké de yo. De Gotna apa walkamu de wakwatnyu. Némaan du rate Got pulak walkamu de tu. Du Gotké némaan ban kaapuk radékwa. Taakwa duna apa walkamu de wakwatnyu. Wakwatnyédaka de du némaan du de ro taakwaké.

⁸ *Wani kudi wuné wo, Got déknyényba dut taale yadén bege. Got taakwana sépéba dut kaapuk yadén. Duna sépéba dé taakwat yak. ⁹ *Got taakwaké kaapuk sanévéknwute dut yadén. Dé duké sanévéknwute dé taakwat yak. ¹⁰ Du de taakwaké némaan du radakwaké sanévéknwute, wuné kéga wo: Taakwa Gotna kudi bulnakwa gaba téte, Gotna yéba kevérékte, deku mawuléba waké de yo, Naana du de naanéke némaan du ro. Naate wate de deku maakna saapké de yo. Gotna kudi kure giyaakwa duké wawo sanévéknwute wuné waga wo. De wani taakwaké “Wan kapéredi mu yakwa taakwa” naamuké, wuné wani kudi wo.

¹¹ Nak kudi wawo mé véknwu. Naané Némaan Ban Krai Jisasna jébaaba yaale naané wamarék yaké naané yo, “Du wan yéknwun. Taakwa wan kapéredi.” Waga wamarék yaké naané yo. Du wawo taakwa wawo wan yéknwun male. ¹² Got taale dé duna sépéba dé taakwat yak. Yadék bulaa

---

* **11:7:** Jen 1:26-27   * **11:8:** Jen 2:21-23   * **11:9:** Jen 2:18

taakwa de du nyaan kérao. Got kapmu wadéka de akwi du akwi taakwa ro.

¹³ Guné kapmu kudi bulte sanévéknwuké guné yo. Taakwa maakna saapmarék yate, Gotna kudi bulnakwa gaba téte, Gorét waatadaran, wan yéknwun, kapu kaapuk? Kaapuk. ¹⁴⁻¹⁵ Got taakwaké dé sémény nébé débu kwayék, de deku maakna saapdoké. Kwayédénké taakwa Gotna kudi bulnakwa gaba téte, Gorét waatate, deku maakna saapké de yo, baapmu wurét. Sémény nébé wan taakwana yéknwun mu. Du sémény nébé téran de yéknwun yamarék yaké de yo. Naana du taakwa akwi wani muké de kutdengék.

¹⁶ Guné las wani muké waaruké mawulé yagunéran wuné gunat kéga waké wuné yo: Naané Kraisi Jisasna yéba kudi wakwekwa du naané saaki wakweyo, taakwa Gotna kudi bulnakwa gaba téte, kudi wakwete, deku maakna saapdoké. Gotna kudi miték véknwukwa nak du taakwa wawo de wani kudi male wakweyo.

Korin kadému gu kate de Némaan Banké sanévéknwumarék yak

¹⁷ Bulaa gunat apa kudi las wakweké wuné mawulé yo. Yate yagunékwa muké guna yéba kevérekmarék yaké wuné yo. Guné Gotna yéba kevérekgé yate jawe ragunékwa tulé, yéknwun mu kaapuk yagunékwa. Guné kapéredi mu yagunéka wani mu guna mawulé dé yaalébaanu.

¹⁸ *Taale kényi muké bulké wunék. Guné Gotna kudi bulte jawe rate, guné kés pulak nak pulak mawulé yate kémba kémba rate, guné

---

* **11:18:** 1 Ko 1:10-12

miték kaapuk ragunékwa. Nakurak mawulé yamarék yate guné ro. Waga wuné kudi véknwuk. Véknwurén kudi wan adél, kapu kaapuk? Naate sanévéknwute wuna mawuléba wuné wo, “Ao. Wan adél. De kémba kémba de ro. Nakurak mawulé kaapuk yadakwa.”¹⁹ Naate wawuréka guné waga rate kés pulak nak pulak mawulé guné yo. Yate kudi guné bulu. Bule bule guné kudi giye adél kudi wakwekwa duké kutdénké guné yo. Wan yéknwun. Guné kutdénkte nakurak kémbaraké guné yo. Wan yéknwun. Kés mawulé nak mawulé yate kémbaraké ramarék yaké guné yo. Wan kapéredi paaté.

²⁰ Kéni kudi véknwute wuné wakweyo. Guné Gotna yéba kevékéké jawe nakurakba rate, kadému gu kate, guné Némaan Ban Krai Jisas gunéki kiyadénké miték sanévéknwumarék yo.
²¹ Yate guné guna kadému gu kure ye, guné nak nak bari bari guna kadému gu kérae ko. Nak duké munikwemarék yate guné ko. Waga kate kapéredi paaté guné yo. Yagunéka las de kaadé wale ro. Las de waagété gu kate de waagété yo.
²² Guné waga yate Gotna du taakwat kapéredi mu guné yo. Guné waga yagunéka kadému yamarék du taakwa de nyékéri yo. Guné waga yate guné kapéredi paaté yo. Wani paatéki gunat wuné waatiyu. Guné Gotna du taakwaké sanévéknwumarék yate wupmalemu kadémuké mawulé yate, bari bari kate guné kapéredi paaté yo. Kadému gu kagunékwa ga dé kwao. Wupmalemu kadémuké mawulé yagunéran taale waba kaké guné yo. Katakne yaaké

guné yo.

Némaan Ban Jisas dé déku duké béret wain gu kwayék

²³⁻²⁴ *Wuné kutdengék. Guné Némaan Ban Jiské kaapuk miték sanévéknwugunékwa. Yate guné wani kapéredi paaté yo.

Mé véknwu. Gunat yakwatnyéwuré n kudi wan Némaan Ban Jisas dé wunat yakwatnyék. Guné wani kudiké yékéyaak guné yak. Wani kudi kéga: Déknyényba gaan nak Judas dé Jisasnyét déku maamaké kwayék. Waga guné kutdengék. Taale wani gaan Némaan Ban Jisas béret kérae dé Gorét wak, “Yéknwun mu ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne béret bule dé déku duwat wak, “Kén wuna sépé. Gunat kutkalé yaké wuné wuna sépé kwayu. Guné wunéké sanévéknwute waga yasaakuké guné yo.” ²⁵ **Naate wadéka kabutidaka dé wain gu kérae, Gotna yéba kevérekne dé derét wak, “Kéni gu Gotna kulé kudiké dé gunat wakwatnyu. Wuna wény akudu guné véte kutdengké guné yo, déku kudi adél yaranké. Guné kéni gu kate apuba apuba wunéké sanévéknwuké guné yo.” Déku wény akudu kiyaadéranké sanévéknwute, dé wani guké wani kudi wakwek. ²⁶ *Wakwedékné wuné gunat wakweyo. Guné Némaan Banké sanévéknwute béret wain gu kate, dé guna

---

* **11:23-24:** Ro 15:2   * **11:25:** 1 Ko 8:4-13   * **11:25:** Yi 9:18-20   * **11:26:** Sam 24:1

Némaan Ban gunéké kiyaadénké, guné wakwatnyu. Dé tépa gwaamale yaadéranké raségéte, guné waga yasaakuké guné yo.

Némaan Banké sanévéknwumarék yate béret wain gu bakna kate de kapéredi paaté yo

²⁷ Némaan Ban Jisas naanéké kiyaadénké, guné déku du taakwaké miték sanévéknwumarék yate, kapéredi paaté yate, kagunékwaké sanévéknwute, wuné kényi kudi wawo wuné wo. Du taakwa miték sanévéknwumarék yate, kapéredi mawulé yate, béret gu bakna kadaran de Némaan Ban Jisasna sépé déku wényké wawo de kuk kwayu. Waga yate de kapéredi paaté yo. ²⁸ *Waga yamuké, de taale miték sanévéknwute nak nak deku mawuléba waké de yo, “Naané kapéredi mawulé naané yo, kapu kaapuk? Kapéredi mawulé yanaran naané wani kapéredi mawulé kulaknyényké naané yo.” Naate wate kapéredi mawulé kulaknyénytakne yéknwun mawulé male yaké de yo. Yate Némaan Ban Jisas deké kiyaadénké sanévéknwute béret gu kaké de yo. ²⁹ Du taakwa Némaan Ban Jisas deké kiyaadénké sanévéknwumarék yate, déku sépé déku wényké sanévéknwumarék yate, wani béret gu bakna kadaran kukba Got wani kapéredi mu derét yakataké dé yo. ³⁰ Guna wupmalemu du taakwa apa yamarék yate kiyakiya yate las debu kiyaak, de Némaan Banna sépé wényké wawo miték sanévéknwumarék yate wani béret gu bakna kadan bege. ³¹ *Guné Némaan Ban Jisaské

---

* **11:28:** 2 Ko 13:5   * **11:31:** Kl 3:17

sanévéknwute, béret gu kaké mawulé yate, taale guna mawuléba miték sanévéknwute, kapéredi mawulé kulaknyénytakne yéknwun mawulé yagunu mukatik, guné kapéredi mu yamarék yagunu Got gunat yakatamarék yadu. ³² **Naana Némaan Ban Got bulaa yanan kapéredi muké sanévéknwute naanéké kaagél tiyaadéran, dé naanat déku baadi pulak dé yakwatnyu. Waga yate dé kukba kényi képmaba rakwa kwatkwa du taakwat waatidéran pulak, naanat waatimarék yaké dé yo.

³³ *Wuné wale Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa, wani muké sanévéknwute guné kéga yaké guné yo. Némaan Ban Jisaské sanévéknwute, guné kadému gu kaké jawe rate, taale guné guna akwi du taakwaké raségéké guné yo. Raségégunu yaado guné akwi rate akwi kaké guné yo. ³⁴ Du taakwa las derét apakélé kaadé yadu, de nak du taakwaké raségémuké kélík yadaran, de taale deku gaba kaké de yo. Deku gaba katakne yaaké de yo. Waga yaado guné naana Némaan Ban Jisaské miték sanévéknwute, guné akwi kapéredi mawulé kulaknyénytakne, guna du taakwaké sanévéknwute, de wale miték male rate béret gu wawo kaké guné yo.

Kavigunén kudi las wawo dé ro. Kukba wuné gunéké yae kavigunén nak muké kudi wakweké wuné yo.

12

---

* 11:32: Ro 14:13   * 11:32: Yi 12:5-6   * 11:33: 1 Ko 9:20-22

Kés apa nak apa Gotna Yaamabi dé tiyao

¹ Krais Jisasna jébaaba yaalan du taakwa, bulaa kudi las bulké wunék, Gotna Yaamabi tiyaadé kwa apaké. Guné wani apaké miték kutdénngunuké wuné mawulé yo.

² Guné kutdénngék. Déknyényba, guné Gotna kudi véknwumarék yagunén tulé, de kudi bulmarék yakwa yénaa gotké gunat kure yédaka, guna mawulé yékéyaak yadéka, guné yénaa gotna yéba kevéréknék. ³ Bulaa du taakwa de las wo, “Gotna Yaamabi naanéké apa tiyaadék naané déku kudi wakweyo.” Wadaka guné véknwu. Yaga pulak deku kudiké kutdénngéké guné yo? Wan adél kudi, kapu yénaa kudi? Kéni kudi véknwute guné kutdénngéké guné yo. Du taakwa kéga wadaran, “Jisas wan kapéredi mu yan du. Dé kapéredi taalat dé mé yu.” Naate wadaran naané kutdénngéké naané yo, Gotna Yaamabi deku mawuléba témarék yadékwaké. Gotna Yaamabi deku mawuléba témarék yadéran du taakwa kéga wamarék yaké de yo, “Jisas wan naana Némaan Ban.” Gotna Yaamabi deku mawuléba tédéran du taakwa kéga waké de yo, “Jisas wan naana Némaan Ban.”

⁴ Gotna Yaamabi wan nakurak male dé ro. Rate dé kés pulak nak pulak apa dé naanéké tiyao.

⁵ Naana Némaan Ban wan nakurak male dé ro. Radéka naané kés pulak nak pulak jébaa déké yo.

⁶ Got wan nakurak male dé ro. Rate dé naané déku du taakwaké apa tiyao, kés pulak nak pulak jébaa yanoké. ⁷ *Wan Gotna Yaamabi dé naana

---

* 12:7: 1 Ko 14:26

mawuléba tu. Tété dé naanéké nak nak apa tiyao, naané Gotna du taakwat akwi kutkalé yanoké.

⁸ Gotna Yaamabi naana mawuléba tété dé naanéké nak nak kés pulak nak pulak apa tiyao. Tiyaadéka las naané yéknwun mawulé pukaakwa du rate yéknwun paatéké naané kudi wakweyo. Las naané Gotna jébaaké kutdénge kudi wakweyo. ⁹ Gotna Yaamabi apa tiyaadéka las naané Gotké miték male sanévéknwute naané wo, “Got akwi kudi wakwedékwa pulak waga yaké dé yo. Waga naané kutdéngek.” Las naané kiyakiya yakwa du taakwat wanaka de tépa yéknwun yo. ¹⁰ Gotna Yaamabi apa tiyaadéka las naané déknyényba vémarék yadan apa jébaa yo. Las naané Gotna yéba déku kudi wakweyo. Las naané nak du taakwaké kutdéngek. Gotna Yaamabi deku mawuléba wulae tédéka de kudi wakweyo, kapu Seten deku mawuléba wulae tédéka de kudi wakweyo? Gotna Yaamabi apa tiyaadéka las naané véknwumarék yanakwa kudiba wakweyo. Las naané wani kudi véknwumarék yanaka Gotna Yaamabi apa tiyaadéka wani kudi naané walaaku. ¹¹ Naané Gotna du taakwa waga yanaka wan Gotna Yaamabi male dé wani apa nak nak naanéké tiyao. Gotna Yaamabi male déku mawuléba sanévéknwute dé wani apa naanéké nak nak tiyao.

Kraisna du taakwa akwi wan nakurak duna sépékwaapa pulak

¹²* Naané kés pulak nak pulak apa Gotna Yaamabit nyégéle, naané kés pulak nak pulak kémba

---

* **12:12:** Ro 12:4-5

kaapuk ranakwa. Nakurak kémba male naané ro. Bulaa kényi aja kudi mé véknwu. Duna sépékwaapa wan nakurak male dé tu. Tédéka wupmale mu dé tu déku sépékwaapaba. Wani wupmale mu tédéka dé sépékwaapa nakurak male dé tu. Kraiswa jébaaba yaalan du taakwa naané nakurak duna sépékwaapa pulak naané tu. ¹³ *Naané yaga pulak? Naané Judana du taakwa naané ro, kapu nak gena du taakwa naané ro? Nak duna kudi véknwute déké jébaa yakwa du taakwa naané ro, kapu mawulé yanakwa jébaa yakwa du taakwa naané ro? Dékumuk. Naané akwi nakurak mawulé yate nakurak yéba gu naanébu yaakuk. Yaakunaka Gotna Yaamabi nakurak male rate dé naana mawuléba akwi dé tu. Téte yadéka naané nakurak kémba rate nakurak duna sépékwaapa pulak naané tu.

¹⁴ Naané kutdénék. Duna sépékwaapaba nakurak mu male kaapuk tédékwa. Duna sépékwaapaba wupmale mu dé tu. ¹⁵⁻¹⁶ Duna maan wan nak mu. Duna taaba wan nak mu. Wani mu vétik bét vététi nakurak sépékwaapaba bét tu. Duna méni wan nak mu. Duna waan wan nak mu. Bét jébaa vétik yate bét vététi nakurak sépékwaapaba bét tu. Naané Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa naané kés pulak nak pulak apa nyégéle naané kés pulak nak pulak jébaa yo. Yate naané duna maan, taaba, waan, méni pulak waga naané ro. Wupmalemu nak pulak mu nakurak sépékwaapaba tékwa pulak, naané Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa wupmalemu nak pulak jébaa yate naané nakurak

---

* **12:13:** Ga 3:28

kémba male naané ro. Waga rate naané kéga wamarék yaké naané yo, “De Kraisa Jisasna jébaaba yaalan nak du taakwa nak pulak jébaa de yo. Naané nak pulak jébaa naané yo. Yate naané de wale nakurak kémba kaapuk ranakwa.” Naate wamarék yaké naané yo, naané akwi nakurak kémba ranakwa bege.

¹⁷ Sépékwaapaké tépa mé sanévéknu. Naana sépékwaapaba méni male tédéran naané véknumarék yaké naané yo, waan témarék yakwa bege. Naana sépékwaapaba waan male tédéran naané yaama véknumarék yaké naané yo, taama témarék yakwa bege. ¹⁸ Got naana sépékwaapa waga kaapuk yadén. Dé akwi mu dé miték kuttaknak, naana sépékwaapaba. ¹⁹ Got sépékwaapaba tékwa nakurak mu male yadu mukatik, naana sépékwaapa miték témarék yakatik dé yak. ²⁰ Got waga kaapuk yadén. Wupmalemu mu dé tu naana sépékwaapaba. Tédéka naana sépékwaapa nakurak male dé tu.

²¹ Duna méni wan nak mu. Duna taaba wan nak mu. Bét vététi wan yéknwun mu. Méni taaba sépékwaapaba témarék yadéran, sépékwaapa miték témarék yaké dé yo. Méni wawo taaba wawo sépékwaapaba akwi téran, duna sépékwaapa miték téké dé yo. Akwi mu tédu sépékwaapa miték téran pulak, naané Kraisa Jisasna jébaaba yaalan akwi du taakwa nakurak mawulé yate nakurak kémba miték raké naané yo. Waga rate naané Kraisa Jisasna jébaaba yaalan nak du taakwat kéga wamarék yaké naané yo, “Naané kapmu déku jébaa yaké naané apa yo.

Guné mé yaage yé.” Naate wamarék yaké naané yo, naané akwi nakurak mawulé yate déku jébaa yamarék yano déku kém miték témarék yadéran bege. ²² Naana sépékwaapaba tékwa muké las naané wo, “Apa yamarék yakwa mu.” Waga wanakwa mu naana sépékwaapaba témarék yadu mukatik, naana sépékwaapa miték témarék yakatik dé yak. ²³ Naana sépékwaapaba tékwa nak muké naané wo, “Bakna mu.” Wate naané wani mu baapmu wurét kuso. Naana sépékwaapaba tékwa nak muké naané wo, “De wani mat védaran wan yéknwun kaapuk.” Naate wate naané wani muba gwalmu kusado. ²⁴ Naana sépékwaapaba tékwa nak muké naané wo, “Wan yéknwun mu.” Naate wate wani muba gwalmu naané kusadamarék yo. Got naana sépékwaapa ye dé kés mu nak mu naana sépékwaapaba kuttakne dé naanat wak, naané “Bakna mu” wanakwa muké miték vénoké. ²⁵ Naana sépékwaapaba tékwa mu kapmu kapmu téduké kaapuk waga yadén. Naana sépékwaapa nakurakba rate miték téduké dé waga yak. Naana sépékwaapaba tékwa muké miték vénakwa pulak, naané Krai Jisasna jébaaba yaalan akwi du taakwaké miték véké naané yo. Yate naané akwi nakurak kémba rate miték male raké naané yo. ²⁶ Naana sépékwaapa nak nyédéba kaagél yaran dé akwi sépékwaapa kaagél yo. Akwi sépékwaapa waga kaagél yadé kwa pulak, Krai Jisasna jébaaba yaalan nak du kaagél kutdéka naané Krai Jisasna jébaaba yaalan akwi du taakwa nakurak kémba rate naané kaagél kuru. Déku jébaaba yaalan nak duna yéba kevérdéka naané déku jébaaba yaalan akwi du

taakwa nakurak kémba rate wani muké yéknwun mawulé yo.

27 *Guné Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa, guné akwi nakurak mawulé yate déku sépékwaapa pulak guné ro. Rate guné nak nak sépékwaapaba tékwa mu pulak guné ro.

28 *Ragunéka dé Got déku du taakwat wak, guné nak nak déku jébaa yagunuké. Taale apa kwayéte dé du taakwat las wak, Krai Jisasna yéba kudi wakwedoké. Deku kukba dé lasnyét wak, derét wakwedékwa kudi wakwedoké. Kukba dé lasnyét wak, de du taakwa baadit déku jébaaké yakwatnyédoké. Deku kukba dé lasnyét wak, de déknyényba vémarék yadan apa jébaa yadoké. Deku kukba dé lasnyét wak, de kiyakiya yakwadu taakwat wado de yéknwun yadoké. Lasnyét dé wak, de nak du taakwat kutkalé yadoké. Lasnyét dé wak, de yéknwun kudi wakwedo de nak du taakwa nakurak mawulé yate nakurak jébaa yadoké. Lasnyét dé wak, de véknwumarék yadakwa kudiba wakwedoké.

29 Yaga pulak? Got waga wadé naané akwi Krai Jisasna yéba kudi wakweyo? Wan kaapuk. Las male de déku yéba wakweyo. Naané akwi Got naanat wakwedékwa kudi wakweyo? Wan kaapuk. Las male de wani kudi wakweyo. Naané akwi Gotna jébaaké derét yakwatnyu? Wan kaapuk. Las male de Gotna jébaaké derét yakwatnyu. Naané akwi déknyényba vémarék yadan apa jébaa yo? Wan kaapuk. Las male de wani apa jébaa yo. 30 Naané akwi kiyakiya

* 12:27: Ro 12:5 * 12:28: Ep 4:11-12

yakwa du taakwat wanaka de yéknwun yo? Wan kaapuk. Las male de kiyakiya yakwa du taakwat waga wo. Naané akwi véknwumarék yanakwa kudiba wakweyo? Wan kaapuk. Las male de véknwumarék yadakwa kudiba wakweyo. Naané akwi wani kudi walaakute naané wakweyo? Wan kaapuk. Las male de wani kudi walaakute wakweyo. ³¹ *Wani apa akwi wan yéknwun apa. Las wan némaa yéknwun apa. Guné wani apa kéraaké mawulat kapére yagunuké wuné mawulé yo.

Bulaa miték male ragunéranké kudi las bulké wunék.

13

Nak du taakwaké mawulat kapére yaké naané yo

¹ Yaga pulak? Gotna Yaamabi naanéké apa tiyaadu naané kényi kápmaaba rakwa du buldakwa kudi akwi véknwumarék yate, wani kudiba wakwete, Gotna kudi kure giyaakwa duna kudiba wawo naané wakweyo? Waga wakwete, naané nak du taakwaké mawulat kapére yamarék yananan, naané yaamabi kudi male bulké naané yo. Mi miték yamarék yadakwa pulak, naané yaamabi kudi male bulké naané yo. ² Gotna Yaamabi naanéké apa tiyaadéka naané Got naanat wakwedékwa kudi wakweyo, kapu yaga pulak? Naané Got paakun akwi kudiké naané kutdengék, kapu yaga pulak? Naané vémarék yate yamarék yadan muké naané kutdengék, kapu yaga pulak? Naané yéknwun mawulé yate, Gotna kudi miték

---

* **12:31:** 1 Ko 14:1

véknwute, nébuké nak wano, dé ye aniba téké dé yo, kapu yaga pulak? Naané waga yate, nak du taakwaké mawulat kapére yamarék yanaran, naané Gotna méniba gweba du taakwa male raké naané yo. ³ Naané naana gwalmu akwi, gwalmu yamarék yakwa du taakwaké naané kwayu, kapu yaga pulak? Naané Gotna kudi wakwete, déku jébaaké male sanévéknwute kusékétnaka Gotké kélik yakwa du naana sépé de yaaba tu, kapu yaga pulak? Naané wani yéknwun mu yate, nak du taakwaké mawulat kapére yamarék yanaran, Got naanéké yéknwun mawulé yamarék yaké dé yo.

⁴ *Naané nak du taakwaké mawulat kapére yate kéga yaké naané yo. Naané derét bari rékaréka yamarék yaké naané yo. Naané derét kutkalé yasaakuké naané yo. Yéknwun mu deké yae naanéké yaamarék yadéran, naané deké kapére mawulé yamarék yaké naané yo. Naané naana yéba kevérekmarék yaké naané yo. Naané yanan muké némaanba wakwemarék yaké naané yo. ⁵ Naané nak du taakwaké yéknwun mawulé yaké naané yo. Nak du taakwa miték radoké naané de wale jébaa yaké naané yo. Naana sépéke male sanévéknwumarék yaké naané yo. Naané nak du taakwat bari waatimarék yaké naané yo. Nak du taakwa naanat yaalébaandaran naané nyégi yamarék yaké naané yo, wani muké. ⁶ *Nak du taakwa kapéredi mu yado naané wani muké dusék takwasék yamarék yaké naané yo. De yéknwun mu yado naané wani muké yéknwun mawulé yaké naané yo. Naané nak du taakwaké

---

* 13:4: Ro 13:10   * 13:6: Ro 12:9

mawulat kapére yate waga yasaakuké naané yo. ⁷ *Naané nak du taakwaké mawulat kapére yano de naanat kapéredi mu yado naané de wale miték rasaakuké naané yo. Deké mawulat kapére yate naané deké naana mawuléba waké naané yo, “Deku kapéredi mawulé bari kulaknyénytakne miték raké de yo. Deku kapéredi mawuléké sanévéknumarék yate naané derét kutkalé yasaakuké naané yo.” Naate waké naané yo.

⁸ Naané nak du taakwaké mawulat kapére yate naané yéknwun mawulé naané yo. Wani yéknwun mawulé tésaakuké dé yo. Gotna Yaamabi tiyaakwa kés apa nak apa kukba kaapuk yaké dé yo. Yadu du taakwa Got derét wakwedékwa kudi tépa wakwemarék yado, véknumarék yadakwa kudiba tépa wakwemarék yado, vémarék yate yadan muké tépa kutdénngmarék yaké de yo. Nak du taakwaké mawulat kapére yanaran mawulé tésaakuké dé yo. ⁹ Bulaa naané akwi muké kutdénngmarék yo. Walkamu muké male naané kutdénngék. Bulaa naané Got wakwedékwa akwi kudi wakwemarék yo. Wani kudi walkamu male naané wakweyo. ¹⁰ Kukba Got déku jébaa yabutidu yéknwun mu male téké dé yo. Tédu akwi muké kutdénngké naané yo. Akwi kudi wakweké naané yo. Waga yate miték male raké naané yo. Rano Gotna Yaamabi apa tépa tiyaamarék yadu, wani apa kaapuk yadu, nak du taakwaké mawulat kapére yanaran mawulé tésaakuké dé yo.

---

* **13:7:** 1 Pi 4:8

11 Déknyényba naané baadi ranan tulé naané baadi rate bulkwa pulak naané bulék. Baadi véknwukwa pulak naané véknwuk. Baadi sanévéknwukwa pulak naané sanévéknwuk. Bulaa némaan ye naané baadi rate yanan mawulé naanébu kulaknyényék. 12 *Baadi walkamu kutdéndakwa pulak, bulaa walkamu male naané kutdéngék. Gu kayékni véte naana ménidaamat kaapuk miték vénakwa. Walkamu male naané vu. Waga vénakwa pulak, bulaa Gotna jébaaké walkamu naané vu. Kukba yaaran tulé, wani Gotna ménidaamat véké naané yo. Bulaa naané walkamu male naané kutdéngék. Kukba naané Gotké miték kutdéngké naané yo, dé naanéké kutdéngdén pulak.

13 Gotna Yaamabi tiyaakwa apa kaapuk yadu yéknwun mu kupuk rasaakuké dé yo. Naané keni mu naané yo. Naané Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naané nao. Naané Got wale apuba apuba miték rasaakunaranké sanévéknwute, naané yéknwun mawulé yo. Naané nak du taakwa Gotké wawo naané mawulat kapére yo. Wani mu akwi wan yéknwun mu. Nak du taakwa Gotké wawo mawulat kapére yanakwa mu, nak mat débu talaknak. Wani mu wan némaa yéknwun mu.

14

Gotna Yaamabi naanéké tiyaakwa apa

1 *Gunat wuné wakweyo. Guné apa yate deké mawulat kapére yaké guné yo. Nak kudi wawo

---

* 13:12: 1 Jo 3:2 * 14:1: 1 Ko 12:31, 14:39

wuné wakweyo. Guné deké mawulat kapére yate guné Gotna Yaamabi tiyaakwa kés pulak nak pulak apa kéraaké mawulé yaké guné yo. Gotna yéba kudi wakwenoké dé Gotna Yaamabi apa nak tiyao. Guné wani apa kéraaké mawulat kapére yaké guné yo. ² Kéni muké sanévéknwute wuné waga wo. Du véknwumarék yadakwa kudiba wakwete, de nak du taakwat kaapuk wakwedakwa. De Gorét de wakweyo. Gotna Yaamabi apa kwayédéka de Got paakun muké de kudi wakweyo. ³ Gotna du taakwa déku yéba kevérékgé jawe radaka, Gotna yéba kudi wakwekwa du véknwudakwa kudiba wakwete, derét de wakweyo. Wakwedaka deku kudi véknwudaka deku mawulé apa yate dé miték tu. Deku kudi véknwute de yéknwun mawulé yo. Yate de yéknwun jébaa yate de wup yamarék yo. ⁴ Waga yadakwaké, Gotna yéba kudi véknwudakwa kudiba wakweké, guné mawulé yaké guné yo. Véknwumarék yadakwa kudiba wakwete, du de deku mawulat male kutkalé yo. Gotna yéba kudi wakwekwa du, véknwudakwa kudiba wakwete, de Gotna du taakwat kutkalé yo. Yadaka de véknwute de Gotké las wawo kutdéngek.

⁵ Guné akwi véknwumarék yadakwa kudiba wakwegunuké wuné mawulé yo. Guné Gotna yéba kevérékgé jawe rate, guné wupmalemu du véknwumarék yadakwa kudiba wakwemuké wuné kélik yo. Guné akwi Gotna yéba kudi wakwegunuké wuné mawulat kapére yo. Gotna yéba kudi wakwekwa duna kudi, dé véknwumarék yadakwa kudiba wakwekwa duna kudit débu

talaknak. Du las véknwumarék yagunékwa kudiba wakwekwa duna kudi véknwute, walaakute, wakwedaran wani kudi guna mawulat kutkalé yaké dé yo. De wani kudi walaakute, Gotna du taakwa gunat wani kudi wakwedaran, guné véknwute Gotké las wawo kutdénké guné yo.

⁶ Kraisa Jisasna jébaaba yaalan du taakwa, mé véknwu. Guné Gotna yéba kevékéngé jawe ragunu, nak du gunéké ye, véknwumarék yagunékwa kudiba gunat wakwedaran, guna mawulat kutkalé yamarék yaké de yo. De véknwugunékwa kudiba bulte, Gotna yéba kudi gunat wakwedaran, guna mawulat kutkalé yaké de yo. Gotna yéba kudi gunat wakwete Gotna jébaaké gunat yakwatnyédaran, guna mawulat kutkalé yaké de yo.

Véknwudakwa kudiba derét Gotna kudi wakweké naané yo

⁷ Du nak kwélé miték yapévémárek yadéran, du taakwa déku kudi miték véknwumarék yaké de yo. Nak du mi miték yamarék yadéran, du taakwa wani mi miték véknwumarék yaké de yo. ⁸ Du nak kaany miték yapévémárek yadéran, waariyakwa du miték véknwumarék yate, waariyaké yémárek yaké de yo. ⁹ Wani kwélé, kaany waadu miték véknwumarék yadéran pulak, guné véknwumarék yadakwa kudiba wakwegunéran, guné wale tékwa du taakwa guna kudi miték véknwumarék yaké de yo. Guné waga yate deku mawulat kutkalé yamarék yaké guné yo. Yaamabi kudi male wakweké guné yo.

¹⁰ Wupmalemu kudi dé ro kényi képmaaba. Wani

kudi bulkwa du taakwa deku kudi de véknwu. Wan adél. ¹¹ Naané Gotna yéba kevérékgé jawe rano, du nak véknwumarék yanakwa kudiba wakwedéran, dé naana mawulat kutkalé yamarék yaké dé yo. Nak geba yaan du déku kudi buldu, naané véknwumarék yano, dé naana mawulat kutkalé yamarék yadéran pulak, véknwumarék yanakwa kudiba wakweran du naana mawulat kutkalé yamarék yaké dé yo. ¹² *Guné Gotna Yaamabi tiyaakwa apa kéraaké guné mawulé yo. Yate guné Gotna du taakwana mawulat kutkalé yaké mé sanévéknwu. Sanévéknwute guné véknwudakwa kudiba derét wakwete, deku mawulat kutkalé yate, Gotna Yaamabi kwayékwa apa kéraaké mawulat kapére yaké guné yo.

¹³ Gotna du taakwa Gotna yéba kevérékgé jawe rado, véknwumarék yadakwa kudiba wakweran du de Gorét waatado, dé déku Yaamabi apa kwayédu nak du wani kudi walaakute derét wakweké dé yo. ¹⁴ Guné mé sanévéknwu. Gotna Yaamabi apa tiyaadu naané véknwumarék yanakwa kudiba Gorét waatanaran naana wuraanyan Got wale kudi bulké dé yo. Buldu wani kudiké kutdénghmarék yano naana mawulé bakna téké dé yo. ¹⁵ *Yaga pulak yate miték yaké naané yo? Kéga yaké naané yo. Gotna Yaamabi apa tiyaadu naané véknwumarék yanakwa kudiba Gorét waatano naana wuraanyan Got wale kudi bulké dé yo. Gotna Yaamabi apa tiyaadu naané véknwunakwa kudiba wawo Gorét waatate wani kudi kutdénghno naana mawulé

---

* **14:12:** Ep 4:12   * **14:15:** Ep 5:19

Got wale bulké dé yo. Véknwumarék yanakwa kudiba, véknwunakwa kudiba wawo, Gorét waatate miték yaké naané yo. Gotna Yaamabi apa tiyaadu, naané véknwumarék yanakwa kudiba Gotké gwaaré waano, naana wuraanyan Gotna yéba kevérékgé dé yo. Gotna Yaamabi apa tiyaadu, naané véknwunakwa kudiba wawo Gotké gwaaré waano, naana mawulé Gotna yéba kevérékgé dé yo. Véknwumarék yanakwa kudiba, véknwunakwa kudiba wawo, Gotké gwaaré waate miték yaké naané yo. ¹⁶ Guné waga yamarék yate, véknwumarék yagunékwa kudiba male Gotna yéba kevérékgunéran, kwatkwa du taakwa guné wale rate wani kudi véknwumarék yate, Gotna yéba kevérékgunékwaké de yaga pulak “Adél” naaké de yo? Waga wamarék yaké de yo, véknwumarék yadakwa kudiba wakwegunékwa bege. ¹⁷ Guné véknwumarék yagunékwa kudiba wakwegunéran Gotna yéba guné miték kevérékgé guné yo. Kevérékte véknwumarék yadakwa kudiba wakwegunéran guna kudi deku mawulat kutkalé yamarék yaké dé yo.

¹⁸ Gotna Yaamabi wunéké apa tiyaadéka wuné kapmu rate wupmalemu apu véknwumarék yawurékwa kudiba wuné wakweyo. Gotna Yaamabi gunéké apa kwayédéka guné véknwumarék yagunékwa wupmalemu kudiba guné kudi wakweyo. Wunéké tiyaadén apa dé gunéké kwayédén apat débu talaknak. Wunéké tiyaadén apaké wuné Gotna yéba kevéréknu. ¹⁹ Yawuréka Gotna du taakwa jawe ragunéka wuné nak apaké wuné mawulé

yo. Wuné derét véknwudakwa kudiba wakwewuru, de Gotké miték kutdéndoké, wuné mawulé yo. Wuné derét véknwumarék yadakwa kudiba wakwemuké wuné kélik yo. Véknwudakwa walkamu kudi véknwumarék yadakwa wupmalemu kudit débu talaknak. Véknwudakwa walkamu kudi wan yéknwun. Walkamu kudi wakwete deku mawulat kutkalé yaké wuné yo.

²⁰ *Krais Jisana jébaaba yaalan du taakwa, mé véknwu. Guné guna mawuléba baadi pulak ramarék yaké guné yo, véknwumarék yagunékwa kudiba wakwegunékwaké. Makwal baadi kwatkwa radakwa pulak, guné kapéredi muké kwatkwa ragunuké wuné mawulé yo. Némaan du taakwa kutdéndakwa pulak, guné Gotna muké miték kutdénggunuké wuné mawulé yo. ²¹ *Déknyényba Gotna yéba kudi wakwen du Judana du taakwat véknwudakwa kudiba wakwedaka de kaapuk véknwudan. Yadanké keni kudi Gotna nyégaba dé kwao:

Némaan Ban Got dé wak, “Kés pulak nak pulak kudiba Judana du taakwat wakweké wuné yo.

Nak gena kudiba derét wakwewuru de wuna kudi miték véknwumarék yaké de yo.”

²² Got Judana du taakwat véknwumarék yadan kudiba waga wakwete déku apa dé wakwatnyék. Wakwatnyédéka naané kutdéngék. Gotna Yaamabi duké las apa kwayédéka de véknwumarék yadakwa kudiba wakwedaka

---

* **14:20:** Ro 16:19   * **14:21:** Ais 28:11-12

Krais Jisasna jébaaba yaalan du taakwa Gotna apaké kaapuk kutdéndan. Wani kudi wakwedaka de Krais Jisaské kutdénmarék yakwa du taakwa Gotna apaké de kutdéngek. Gotna Yaamabi duké las apa kwayédéka Gotna yéba véknwudakwa kudiba wakwedaka de Krais Jisaské kutdénmarék yakwa du taakwa Gotna apaké kaapuk kutdéndan. Wani kudi wakwedaka de Krais Jisasna jébaaba yaalan du taakwa Gotna apaké de kutdéngek. Kutdénge de apa yate miték téké de yo.

²³ Gotna du taakwa akwi jawe rate, véknwumarék yadakwa kudiba wakwedaran, kwatkwa du taakwa las wulae, wani kudi véknwumarék yate, de véte waké de yo, “Wani du taakwa wan waagété de yo.” ²⁴⁻²⁵ *Gotna du taakwa akwi jawe rate, Gotna yéba véknwudakwa kudiba wakwedaran, kwatkwa du taakwa las wulae wani kudi véknwuké de yo. Véknwute yadan kapéredi muké sanévéknwuké de yo. Sanévéknwute deku kapéredi mawuléké kutdéngeké de yo. Kutdénge de waadé daate Gotna yéba kevéreké de yo. Yate de waké de yo, “Got guné wale dé tu. Wan adél.”

De jawe Gotna yéba kevérekte miték male rake de yo

²⁶ Krais Jisasna jébaaba yaalan du taakwa, mé véknwu. Guné jawe rate Gotna yéba kevérekte guné akwi kéga guné yo. Nak du gwaaré waadéka nak du gunat Gotna jébaaké dé yakwatnyu. Yadéka nak du Gotna yéba kudi dé wakweyo.

---

* **14:24-25:** Jo 16:8

Yadéka nak du véknwumarék yagunékwa kudiba wakwedéka nak du wani kudi walaakute gunat dé wakweyo. Guné akwi waga yate waba rakwa du taakwana mawuléké sanévéknwuké guné yo. Deku mawulé apa ye miték téduké, guné miték yaké guné yo. ²⁷ Véknwumarék yagunékwa kudiba wakweké mawulé yaran du vétik kupuk male wakweké de yo. Wupmalemu du wani kudiba wakwemarék yaké de yo. Nak du taale wakwedu nak du kukba wakweké dé yo. Wakwedu nak du wani kudi walaakute gunat wakweké dé yo. ²⁸ Kudi walaakukwa du nak ramarék yadéran, véknwumarék yagunékwa kudiba wakwekwa du guné wale jawe rate, wani kudi wakwemarék yaké de yo. De akélak rado deku wuraanyan male Got wale bulké de yo. ²⁹ *Du vétik kupuk Gotna yéba kudi wakweké de yo. Wakwedo waba rakwa du taakwa véknwute wani kudiké miték sanévéknwuké de yo. ³⁰ Du nak wakwedu Got nak dut nak kudi wakwedu dé raapme téte wani kudi wakweké dé yo. Taale wakwen du akélak rate véknwuké dé yo. ³¹ Waga yate guné nak taale nak kukba nak kukba waga guné Gotna yéba kudi wakweké guné yo. Wakwegunu akwi du taakwa kutdéngdo deku mawulé apa yate miték téké dé yo. ³²⁻³⁴ *Guné jawe rate, Gotna yéba kevérékte, guné yéknwun mawulé yate miték ragunuké, Got dé mawulé yo. Guné kapéredi mawulé yate sépélak ramuké Got dé kélik yo. Yadékwaké Gotna yéba kudi wakwekwa du deku mawuléba deu kudiké miték véké de yo. Véte yéknwun kudi

* **14:29:** 1 Te 5:20-21 * **14:32-34:** 1 Ti 2:11

wakweké kutdéngké de yo.

Gotna jébaaba yaalan du taakwa jawe rate taakwa akélak radakwa pulak, guné Gotna kudi bulké jawe rate, taakwa akélak raké de yo. Kudi wakwemarék yaké de yo. Wani muké Gotna nyégaba apa kudi nak dé kwao: Taakwa de duké némaan yakaapuk yaké de yo. ³⁵ Taakwa Gotna kudiké nak miték kutdéngké mawulé yadaran, de ye deku gaba rate, deku duwat waataké de yo. Guné Gotna du taakwa déku gaba rate déku yéba kevérekte, taakwa kudi wakwedaran, de waga yate kapéredi mu de yo. ³⁶ Samuké guné taakwaké wakwewurén kudi véknwumarék yate guné nak kudi bulu? Waga yate guné kapéredi mu yo. Got taale gunat kaapuk wakwedén. Guné male Gotna kudi nyégélgunéka de las kaapuk nyégéldan, kapu yaga pulak? Guné male Gotna kudi nyégélgunu mukatik, guné kulé kudi wakwegunu naané véknwuno. Guné male Gotna kudi kaapuk nyégélgunén. Yate guné wakwenan kudiké kuk kwayémarék yaké guné yo.

³⁷ Guna du las kéga wadaran, “Got naanéké dé déku kudi tiyaak. Gotna Yaamabi naanéké dé apa tiyao.” Naate wadaran de gunéke kawiwurékwa kudiké kutdéngdoké wuné mawulé yo. Némaan Ban Got débu wak, wuné wani kudi kawiwuru guné akwi miték véknwugunuké. ³⁸ Guna du las wani kudiké kuk kwayédaran guné deké kuk kwayéké guné yo.

³⁹ Wuna du taakwa, guné Gotna kudi bulké jawe rate, Gotna yéba kudi wakweké mawulat kapére yaké guné yo. Yagunu guna du

las véknwumarék yagunékwa kudiba wakweké mawulé yadاران, guné derét waatimarék yaké guné yo. ⁴⁰ *Yate guné Gotna yéba kevérékte miték male raké guné yo. Yéknwun mawulé yate guné kudi wakweké guné yo. Sépélak wakwemarék yaké guné yo. Nak taale nak kukba nak kukba waga wakwete miték wakweké guné yo.

15

Krais kiyae dé tépa nébéle raapmék

¹ Krais Jisasna jébaaba yaale wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, mé véknwu. Gunat Krais Jisaské wakwewurén kudiké sanévéknwugunuké wuné mawulé yo. Guné wani kudi véknwugunéka guna mawulé apa yate miték dé tu. ² Guné wani kudi miték véknwusaakugunéran, Got gunéke kulé mawulé kwayédu guné miték rasaakuké guné yo apuba apuba. Guné wani kudi miték véknwumarék yagunéran guné miték rasaakumarék yaké guné yo.

³ *Wuné Krais Jisasna kudi véknwe wunébu gunat wakwek. Wakwete wuné gunat wak. Wan némaa kudi. Wani kudi kéga: Krais Jisas yanan kapéredi muké dé kiyaak, déknyényba Gotna nyégaba kavidan pulak. ⁴ *Kiyaadéka de waaguba rémék. Rémtaknadaka nyaa vétik yédéka ganbaba Got wadéka dé tépa nébéle raapmék. Déknyényba wani muké wawo de kavik

---

* **14:40:** 1 Ko 14:32-33   * **15:3:** Ais 53:8-9   * **15:4:** Ap 2:24-32; Lu 24:46

Gotna nyégaba. ⁵ *Nébéle raapme taale dé Krai Jisas Pitaké yédéka dé Pita dérét vék. Védéka kukba dé wale yeyé yeyan duké yédéka de akwi dérét vék. ⁶ Kukba dé wupmalemu (500 pulak) du taakwaké yédéka de dérét vék. Wani du taakwa déknyényba déku jébaaba de yaalak. Wani du taakwa wupmalemu de wekna ro. Las debu kiyaa. ⁷ Kukba Krai Jisas dé némaan du Jems, Jisasna kudi kure yaakwa duké las wawo yédéka de akwi dérét vék. Krai Jisas nébéle raapdnké naané miték kutdngké naané yo, wupmalemu du taakwa dérét védan bege.

⁸ *Sésékukba wunéké yaadéka wuné dérét vék. Néwaa nyaan miték témarek ye bari kéraaléka nyaan yéknwun yamarék yadéka pulak, wuné yéknwun yamarék yawuréka dé wunéké yaadéka wuné dérét vék. ⁹ *Kéni kudiké sanévéknwute wuné wunéké waga wak. Krai Jisasna kudi kure yaakwa nak du de némaan du de ro. Wuné Krai Jisasna kudi kure yaakwa du wuné bakna du wuné ro. Déknyényba wuné Gotna du taakwat yaalébaanék. Yéknwun du kaapuk rawurén. Nak du wunéké kéga wadaran, “Yaga pulak dé Krai Jisasna yéba kudi wakweké dé yo? Dé yéknwun du kaapuk. Déké ‘Krai Jisasna du’ naamarék yaké naané yo. Dé Gotna du taakwat yaalébaandén bege.” Naate wadaran de adél kudi waké de yo. ¹⁰ *Wan Got dé wunéké miték vék. Véte yéknwun mawulé tiyaadék bu-laa wuné Krai Jisasna kudi kure yaakwa du

* **15:5:** Lu 24:33-36   * **15:8:** Ap 9:3-6   * **15:9:** Ap 8:3

* **15:10:** 2 Ko 3:5, 11:23

wuné ro. Got wunéké yéknwun mawulé tiyaadék wuné bakna kaapuk rawurékwa. Tiyaadén jébaa yate wuné apa jébaa yo. Yawurékwa jébaa nak duna jébaat débu talaknak. Wuné kapmu wani jébaa kaapuk yawurékwa. Got wunéké mawulé lékte wunat kutkalé yadék wuné wani jébaa yo. ¹¹ Krais Jisasna kudi kure yaakwa nak du déké jébaa yadaka wuné wawo déké jébaa wuné yo. Naanéké sanévéknwumarék yaké guné yo. Wakwenan kudiké sanévéknwuké guné yo. Naané nakurak kudi gunat naanébu wakwek, Krais Jisas kiyae tépa nébéle raapdékné. Wani kudiké wekna sanévéknwuké guné yo. Guné wani kudi véknwe guné wak, “Wan adél.” Naate wate guné yéknwun mawulé yate miték ro.

Jisasna jébaaba yaale kiyaan du taakwa nébéle raapké de yo

¹² Mé véknwu. Krais Jisas kiyaadéka Got wadéka tépa nébéle raapdékné naané saaki wakweyo. Wakwenaka guné miték véknwu. Bulaa guna du las kéga de wo, “Kiyaan du taakwa tépa nébéle raapmarék yaké de yo.” Naate wate kwatkwa rate de kaapuk miték wadakwa. ¹³ De adél kudi wado mukatik, Krais Jisas kiyae dé Gotna kudi véknwumarék ye tépa nébéle raapmarék yakatik dé yak. ¹⁴ Krais Jisas kiyae, dé tépa nébéle raapmarék yadu mukatik, naané Gotna kudi wakwekwa du adél kudi wakweumarék yano, guné déké miték sanévéknwute guné miték yamarék yakatik guné yak. ¹⁵ *Naané kéga naané wak, “Krais Jisas kiyaadéka Got wadéka

---

* **15:15:** Ap 4:33

dé tépa nébéle raapmék.” Naate wananké, Jisas nébéle raapduké Got wamarék yadu mukatik, naané yénaa kudi wakwekatik naané yak Gotké. Kwatkwa du de wo, “De tépa nébéle raapdoké, Got kiyaan du taakwat wamarék yaké dé yo.” Deku kudi adél yadu mukatik, Jisas nébéle raapduké, Got dérét wamarék yakatik dé yak. Deku kudi adél kudi kaapuk. Wan yénaa kudi. De tépa nébéle raapdoké, Got kiyaan du taakwat dé wo. ¹⁶ Got kiyaan du taakwat tépa nébéle raapdoké, wamarék yadu mukatik, naané kéga wano, “Krais Jisas kiyaadéka Got dérét kaapuk wadén, dé tépa nébéle raapduké.” Waga wamarék yaké naané yo, Got wadék Krais Jisas tépa nébéle raapdén bege.

¹⁷ Krais Jisas kiyae dé tépa nébéle raapduké Got wamarék yadu mukatik, guné déké miték sanévéknwugunu dé gunat kutkalé yamarék yadu. Waga yamarék yadu mukatik, guné kapéredi mu yakwa du taakwa Gotna méniba rasaakugunu. ¹⁸ Got kiyaan du taakwa nébéle raapdoké wamarék yadu, kwatkwa duna kudi adél yadu mukatik, Krais Jisasna kudi miték véknwe kiyaan du taakwa Got wale rasaakumarék yado. De yalakdo. ¹⁹ Naané Krais Jisasna kudi miték véknwuno, Got naanat kutkalé yadu, naané kéni kápmaaba male miték rate, kukba kiyaano, naanat kutkalé yamarék yadu mukatik, naané miték ramarék yano. Waga yamarék yano mukatik, nak du taakwa naané kéga wado, “Kape du taakwa. Naané déké mawulé lékgé naané yo. De yénaa kudi wakwete de waagété

mawulé yo. Deku waagété mawulé nak du taakwa wana waagété mawulat débu talaknak.” Waga wamarék yaké de yo, Got kukba wawo naanat kutkalé yadéran bege.

²⁰*Deku kudi yénaa kudi. Krai Jisas kiyaadéka Got wadéka dé tépa nébéle raapmék. Wan adél kudi. Kukba Got wadu de kiyaan du taakwa tépa nébéle raapké de yo. Waga kutdénké naané yo, Got Krai Jisasnyét taale waga wadén bege.

²¹⁻²²*Déknyényba du nak Adam, dé kapéredi mu yak. Yadék akwi du taakwa de kiyao. Nak du Krai Jisas, dé naanéké yéknwun jébaa dé yak. Yadénké, Got wadu kiyaan du taakwa tépa nébéle raapké de yo. Akwi du taakwa wan Adamna képmawaara naané ro. Yate naané kapéredi mu yate re kiyaaké naané yo. Naané Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa déku kémba naané ro. Rate kukba kiyaano, Got wadu, naané Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa tépa nébéle raapme dé wale apuba apuba miték rasaakuké naané yo. ²³*Déknyényba Got dé wak, Krai Jisas taale nébéle raapdu, naané kukba nébéle raapnoké. Wadéka taale Krai Jisas yanan kapéredi muké kiyaadéka Got wadéka dé tépa nébéle raapmék. Kukba Krai Jisas tépa gwaamale yae wadu naané déku jébaaba yaalan du taakwa akwi tépa nébéle raapké naané yo.

²⁴⁻²⁶*Krai tépa gwaamale yaadéran tulé akwi mu kaapuk yaké dé yo. Krai Jisas némaan

---

* **15:20:** 1 Te 4:14   * **15:21-22:** Ro 5:12, 18   * **15:23:** 1 Te 4:16   * **15:24-26:** Mt 22:44; Re 20:14-15

ban raké dé yo. Radu Got wadu déku maa-
 mat viyaadu déku apa deku apat talaknaké dé
 yo. Talaknadu dé deké wawo némaan ban radu
 de wawo déku kudi véknwuké de yo. Krai
 Jisas dé déku jébaaké kélik yan némaan du,
 déku jébaaké kélik yan gapman, Setenna ké-
 mémet wawo yaalébaanké dé yo. Kukba dé
 kiyaanakwa paaté yaalébaanké dé yo. Yaalé-
 baandu wani tulé raran du taakwa kiyaamarék
 yaké de yo. Krai Jisasna apa déku maamana
 apat akwi talaknadu dé déku du taakwa akwi
 mu wawo déku yaapa Gotké kwayéké dé yo.
 Kwayédu dé Got némaan ban rate deké apa
 yaké dé yo. ²⁷ *Krais kiyaanakwa paaté
 yaalébaandéranké, Gotna nyégaba déku du
 nak keni kudi dé kavik: Got débu wak, déku
 apa akwi du taakwa akwi mu wawo deku apat
 talaknadu dé némaan ban raduké. Wani du
 wani kudi kavite, akwi muké némaan ban
 radéranké kavite, Gotké kaapuk wadén. Krai
 Jisas akwi du taakwa akwi muké wawo némaan
 ban raké dé yo. Waga radéranké Got débu wak.
 Wadénké, Krai Jisas dé Gotké némaan ban
 ramarék yaké dé yo. ²⁸ Krai Jisas akwi du
 taakwa, akwi muké wawo, némaan ban rate,
 dé wani du taakwa wani mu wawo déku
 yaapa Gotké kwayéké dé yo. Kwayédu dé
 Got kapmu némaan ban raké dé yo, akwi du
 taakwa, akwi muké wawo.

²⁹ Krai kiyae nébéle raapdén kudi adél ya-
 marék yaran, guna du taakwa las kiyaan du taak-
 waké sanévéknwute, Némaan Ban Jisasna yéba
 tépa gu yaakute, de kaapuk miték yadakwa. Du
 las de wo, “Kiyaan du taakwa nébéle raapdoké

---

* 15:27: Sam 8:6

Got wamarék yaké dé yo.” Naate wado kiyaan du taakwa nébéle raapmarék yadaran, guna du taakwa las kiyaan du taakwaké sanévéknwute, Némaan Ban Jisna yéba tépa gu yaakute, de derét kutkalé yamarék yaké de yo.

³⁰ *Kiyaan du taakwa nébéle raapmarék yado mukatik naané Gotna jébaa yate, naanat yaalébaanké mawulé yaran duké yémarék yano. Naané kutdégék. De naanat viyaado kiyaanaran Got wadu naané tépa nébéle raapké naané yo. Waga kutdégte naané deku taalát yéte naané yéknwun mawulé yo. ³¹ Krais Jisna jébaaba yaalan du taakwa, guné naana Némaan Ban Jisna wale nakurak mawulé yate ragunéka, wuné gunéké duséknét kapére yo. Wan adél. Gunéké duséknét kapére yate wuné gunat kényi adél kudi wuné wo. Akwi nyaa de wupmalemu du wunat viyaapérekgé de sanévéknwu. ³² *Kényi gayé Epesasba rakwa du de kwatbosa yakwa pulak, wunat viyaapérekgé de yak. Kiyaan du taakwa nébéle raapmarék yadaran naané las du yakwa pulak mé yano. Wani du de wo, “Dékumuk. Kiyae kaapuk yaké naané yo. Kukba ramarék yaké naané yo. Bulaa naané miték ro. Naané wupmalemu kadému gu kaké naané yo. Ye kukba bakna kiyaaké naané yo.” Naate wate de yéknwun kudi kaapuk wadakwa. Waga naané kutdégék. Kutdégte naané de yakwa pulak, yamarék yaké naané yo.

³³ Kényi kudi mé véknwu: “Kapéredi mu yakwa

---

* 15:30: 2 Ko 4:10-11, 11:26   * 15:32: Lu 12:19-20

du taakwa de wale yeyé yeyakwa du taakwa wana mawulé de yaalébaanu.” Wani kudi wan adél kudi. De gunat yénaa yamuké, guné miték sanévéknwe, de wale yeyé yeyamarék yaké guné yo. ³⁴ *Guné waagété yate kapéredi mawulé guné yak. Yagunén kapéredi mawulé kulaknyénytakne, kapéredi mu tépa yamarék yaké guné yo. Guna du taakwa las Gotké kutdénngmarék yate de wo, “Got kiyaan du taakwat wamarék yaké dé yo, de tépa nébéle raapdoké.” Guné wani muké nyékéri yagunuké wuné wani kudi wakweyo.

Kiyaan du taakwa nébéle raapdo deku sépé nak pulak yaké dé yo

³⁵ Du las kéga waké de yo, “Kiyaan du taakwa nébéle raapdaran kudi wan waagété kudi. Kiyaan du taakwa yaga pulak nébéle raapké de yo? De yaga pulak sépé kure raké de yo?” ³⁶ Naate wado wuné waké wuné yo: Guné waagété du guné. Mé sanévéknwu. Maaku sék pukaatakngunu kápmaaba kwae kukba dé tépa buréle yaalaké dé yo. Rékaa yamarék yan maaku sék pukaatakngunu kukba dé tépa buréle yaalamarék yaké dé yo. Rékaa yan maaku sék pukaatakngunu kukba dé tépa buréle yaalaké dé yo. Maaku sék rékaa ye tépa buréle yaalakwa pulak, du taakwa kiyae tépa nébéle raapké de yo. ³⁷ Pukaagunékwa mu wan makwal sék male. Guné maaku apa kaapuk pukaagunékwa. Sék pukaatakngunu buréle yaale maaku apa

---

* **15:34:** Lu 15:17-18

waaréké dé yo. ³⁸ *Nak sék nak apa yaalaké dé yo. Yadu nak pulak sék nak pulak apa yaalaké dé yo. Akwi sék deku apa male yaalaké de yo. Wani sékgé Got déku mawuléba wadék de kés pulak nak pulak apa yaalo. Guné sék pukaagunu dé nak pulak mu ye buréle yaalaké dé yo. Sék nak pulak yadékwá pulak, guné kiyaan du taakwa rémgunu de nak pulak sépé ye nébéle raapké de yo.

³⁹ Akwi mu nakurak sépé kaapuk kure tédakwa. Kés pulak nak pulak sépé de kure tu. Du de nak pulak sépé kure tu. Jéraaba tékwa kwaami de nak pulak sépé kure tu. Api de nak pulak sépé kure tu. Gukwami de nak pulak sépé kure tu.

⁴⁰ Nyétba de mu las ro. Képmaaba de mu las ro. Nyétba rakwa mu wan nak pulak. Képmaaba rakwa mu wan nak pulak. ⁴¹ Nyaa, baapmu, nyétba tékwa akwi kun de akwi wan yéknwun. Nyaa wan nak pulak. Baapmu wan nak pulak. Kun wan nak pulak. Akwi kun nakurak pulak kaapuk tédakwa. Las de walkamu yaa yaanu. Las de némaa yaa yaanu.

⁴² Kiyaan du taakwa tépa nébéle raapme waga male yaké de yo. Du taakwa kiyaadaka naané deku gaaba ségwi rému képmáaba. Wani gaaba ségwi bari biyaapké dé yo. Kiyaan du taakwa nébéle raapme nak pulak sépé kure tédo wani sépé apuba apuba rasaakuké dé yo. Biyaapmarék yaké dé yo. ⁴³ *Képmaaba rémnakwa gaaba ségwi wan kapéredi mu, sébayéba yatjadanakwa mu pulak. Tépa nébéle raapran sépé wan yéknwun sépé male. Rémnakwa gaaba ségwi apa kaapuk

---

* 15:38: Jen 1:11   * 15:43: Pl 3:21

yakwa. Tépa nébéle raapran sépé apa yaké dé yo. ⁴⁴Rémnakwa gaaba ségwi wan kápmaana sépé. Tépa nébéle raapran sépé wan Gotna gayéba raran du taakwana sépé. Kápmaana sépé wan nak pulak sépé. Gotna gayéna sépé wan nak pulak sépé.

⁴⁵ *Kápmaana sépéké Gotna nyégaba kényi kudi dé kwao: Taale ran du Adam dé kényi kápmaana du dé rak. Krai Jisaské de wo, “Kukba ran Adam.” Dé Gotna gayéba giyaan du kulé mawulé tiyaadu naané kulé mawulé kérae apuba apuba miték rasaakuké naané yo.

⁴⁶ Naané Gotna gayéba rakwa du taakwana sépé taale kure te kukba naané kápmaana sépé kure tu, kapu yaga pulak? Taale naané kápmaana du taakwa naané ro. Kukba naané kiyae tépa nébéle raapké naané yo. Raapme Gotna gayéba rakwa du taakwa raké naané yo. ⁴⁷ Taale Got Adamét kápmaat dé yak. Yatakne kukba wadéka nak Adam déku nak yé Krai Jisas dé Gotna gayéba giyaak. ⁴⁸ Naané kényi kápmaaba rakwa du taakwa kápmaat yadén du Adam pulak naané ro. Krai Jisas kápmaana du kaapuk. Gotna gayéba yaan du dé. Krai Jisana jébaaba yaale naané déku kémba naané ro. Kukba naané dé rakwa pulak raké naané yo. ⁴⁹ Naané kényi kápmaaba rate naané Adam pulak kápmaana du taakwa naané ro. Naané kukba Gotna gayéba rate, naané Krai Jisas pulak, Gotna gayéba rakwa du taakwa raké naané yo.

⁵⁰ *Guné, wuna du taakwa, mé véknwu. Du

---

* **15:45:** Jen 2:7; Jo 6:63   * **15:50:** Jo 3:5-6

taakwa kényi kápmaana s p , biyaapkwa s p  kure t te, de Gotna apa k raamar k yate d ku gay t yémarék yak  de yo. Du taakwana s p  nak pulak yadu e d ku gay t y k  de yo. D ku gayéba rakwa gwalmu biyaapmar k yak  d  yo. De d ku gay t y do Got némaan ban rate de k  mit k v k  d  yo. Ad l wun  gunat wakweyo.

⁵¹ *Gun  m  véknwu. Wun  paakutaknad k rakwa kudi nak bulaa gunat wakweké wun k. Naan  Kraisa Jisasna du taakwa akwi kiyaamarék yak  naan  yo. Got wadu naana s p  nak pulak yak  d  yo. ⁵² Got wadu d ku du nak kaany yap vuk  d  yo. Yap vudu ny t bari kulabikwa pulak, naana s p  bari bari nak pulak yak  d  yo. Kaany waadu Got wadu Némaan Ban Jisasna jébaaba yaale kiyaan akwi du taakwa nébéle raapké de yo. Raapdo deku s p  nak pulak yadu wani s p  biyaapmar k yak  d  yo. Naan  wawo Némaan Ban Jisasna jébaaba yaalan du taakwa k pmaaba wekna rano naana s p  nak pulak yak  d  yo. Yadu naan  akwi apuba apuba mit k rasaakuké naan  yo. ⁵³ *Got wadu naana s p  nak pulak yate Gotna gayéba raran du taakwana s p  ye rasaakuké d  yo. Biyaapmar k yak  d  yo. ⁵⁴⁻⁵⁵ *Biyaapkwa s p  wan kapéredi s p . Wani s p  kulakny nyatakne nak pulak yéknwun s p  k rae naan  mit k rasaakuké naan  yo apuba apuba. Wani tulé k ni kudi, d kn nyiba Gotna nyégaba kavidan kudi ad l yak  d  yo:

Got d ku maama wale waariyad ka d ku

---

* **15:51:** 1 Te 4:15-17; Re 11:15   * **15:53:** 2 Ko 5:4   * **15:54-55:** Ais 25:8; Ose 13:14

apa deku apat talaknadéka dé kiyaanakwa
paaté yaalébaanék.

Yaalébaandékné naané tépa kaagél kure
kiyaamarék yaké naané yo.

Du taakwa kiyaadakwa paaté débu kaapuk yak.

Wani paaté naaneké tépa yaamarék yaké dé yo.

⁵⁶ *Bulaa naané kaagél kure kiyao, kapéredi mu
yanan bege. Gotna apa kudi dé yanakwa kapéredi
mawulé wakwatnyu. Wani tulé yanan kapéredi
mawulé wani apa kudi wawo kaapuk yaké dé
yo. ⁵⁷ *Got naanat kutkalé yadék, naana Némaan
Ban Krai Jisas kiyaanakwa paaté yaalébaandék,
naanéké tiyaadén apa du taakwa kiyaadaran
apat débu talaknak. Talaknadékné naané Gotké
yéknwun mawulé yate déku yéba kevékégné naané
yo.

⁵⁸ *Mawulat kapére yawurékwa du taakwa,
guné Krai Jisasna jébaaba yaale kiyaan
du taakwa nébéle raapdaran kudiké mé
sanévéknwu. Sanévéknwugunu guna mawulé
apa yate miték téké dé yo. Guné wani adél kudi
kulaknyénymarék yaké guné yo. Guné Némaan
Ban Krai Jisaské yagunékwa jébaa yasaakuké
guné yo. Guné kiyae nébéle raapgunéran tulé
Got guna yéknwun jébaa kaataké dé yo. Wan
adél. Guné waga kutdénge, apa yate, déké jébaa
yasaakuké guné yo.

---

* **15:56:** Ro 6:23   * **15:57:** Ro 7:24-25   * **15:58:** Pl 1:27; 1
Ko 16:13

16

Gwalmu yamarék yan Gotna du taakwaké de yéwaa jawuké de yo

¹ *Bulaa Jerusalemba rakwa Gotna du taakwaké jawugunéran yéwaaké kudi wakweké wunék. Galesiaba rate Kraisa Jisasna jébaaba yaalan du taakwat wuné wani muké wakwek. Derét wakwewurén pulak, guné wawo akwi Sande yaké guné yo. ² Akwi Sande guné nak nak jébaa yate nyégélgunékwa yéwaa las taknaké guné yo. Guné wupmalemu yéwaa nyégélte wupmalemu yéwaa taknaké guné yo. Guné walkamu yéwaa nyégélte guné walkamu yéwaa taknaké guné yo. Guna gaba taknagunu miték raké dé yo. Radu wuné yaawuru, apa jébaa yate, deké kwayégunéran yéwaaké sékalmarék yaké guné yo. ³ Jawugunéran yéwaa kure yédoké, guné yéknwun dut las waké guné yo. Wagunu wuné yae deké nyéga kaviye deké kwayéwuru de wani nyéga, jawugunéran yéwaa wawo kure yéké de yo Jerusalemét. ⁴ Sal wuné wawo Jerusalemét yéké wuné yo? “Wan yéknwun” naanaran, wuné yéké wuné yo. Yéwuréran de wuné wale yéké de yo.

Pol yéte Korinét véké dé mawulé yak

⁵ Wuné ye Masedonia saabe wani kápmaaba taale yeyé yeyate Gotna kudi wakweké wuné yo. Wakwetakne kukba gunéké yaaké wuné yo. ⁶⁻⁷ Yae walkamu tulé guné wale raké wuné yo, kapu wupmalemu baapmu guné wale raké wuné

---

* **16:1:** 2 Ko 8:1-7

yo? Sal wupmalemu baapmu re apakélé wimut kutkwa tulé wawo raké wuné yo? Wuné gunat vétakne bari yémuké wuné kélik yo. Wuné guné wale wupmalemu baapmu raké wuné mawulé yo. Naana Némaan Ban Kraisa Jisas, wuné guné wale wupmalemu baapmu rawuruké wadéran, waga raké wuné yo. Rawuru guné wunat kutkalé yaké guné yo, wuné kukba gunat kulaknyénytakne nak gayét ye Gotna kudi waba wakwewuruké.

⁸⁻⁹ *Taale rawurékwa gayé Epesasba rasaakuké wuné yo. Kéni gayéba rakwa wupmalemu du taakwa bulaa Gotna kudi véknwuké de mawulé yo. Yadaka wuné apakélé jébaa yate Gotna kudi wuné wakweyo. Wupmalemu du taakwa Gotna kudi miték véknwute Kraisa Jisasna jébaaba yaaladoké, wuné wani jébaa yasaakuké wuné yo. Wupmalemu du wani jébaaké kélik yate de Kraisa maama ro. Déké wup yamarék yate, Kraisa Jisasna jébaaba yaalan du taakwana mawulé apa yate miték téduké, wuné déku kudi wakwete kéni gayéba rasaakuké wuné yo. Re Pentikos waadakwa apakélé yaa sérakdo katakne wuné Epesas kulaknyénytakne yéké wuné yo Masedoniat.

¹⁰ *Timoti, wuné yakwa pulak, dé Némaan Ban Jisasna jébaa yo. Yate dé gunéké yaadéran guné déké yéknwun mawulé yaké guné yo. Dérét kutkalé yagunu dé guné wale radu guné akwi miték raké guné yo. ¹¹ *Rate guné déku kudi véknwuké guné yo. Guné déké

---

* **16:8-9:** Ap 19:1-2, 8-10   * **16:10:** 1 Ko 4:17   * **16:11:** 1 Ti 4:12

“Bakna du” naamarék yaké guné yo. Yate dérét kutkalé yaké guné yo, dé kukba gunat kulaknyénytakne yéknwun mawulé yate wunéké gwaamale yaaduké. Dé naana nak du wale gwaamale yaadaranké wuné raségu.

¹² *Bulaa naana wayékna pulak du Apoloské kudi wakweké wunék. Krai Jisasna jébaaba yaalan nak du wale gunéké yéduké wuné dérét wak. Wawuréka dé wak, “Bulaa wan yéknwun tulé kaapuk. Bulaa Korinét yémarék yaké wuné yo. Yéknwun tulé yaadu wuné yéké wuné yo.”

Pol kudi dé wakwebutiyu

¹³ *Guné kapéredi yaabuba yémuké, guné miték sanévéknwuké guné yo. Guna mawulé apa yate miték tédu guné Krai Jisasna kudi miték véknwusaakuké guné yo. Wup yamarék yate apa yate téké guné yo. ¹⁴ Guné nak du taakwaké mawulat kapére yate guna jébaa yasaakuké guné yo.

¹⁵ *Krai Jisasna jébaaba yaalan du taakwa, gunat wuné wakweyo. Guné Stepanas déku kémké wawo guné kutdengék. De Akaiaba rakwa du taakwat talakne de taale Krai Jisasna kudi miték véknwuk. Véknwute apa jébaa yate de Gotna du taakwat kutkalé yasaaku. ¹⁶ *Déké gunat wuné wakweyo. Guné deku kudi véknwute de wale Némaan Ban Jisasna jébaa yakwa duna kudi wawo véknwute, wakwedakwa pulak yaké guné yo.

---

* **16:12:** 1 Ko 3:6   * **16:13:** Ep 6:10   * **16:15:** 1 Ko 1:16
 * **16:16:** 1 Te 5:12

17 Guné wagunék de Stepanas, Potiunetas, Akaikas, wunéké yaadak wuna mawulé yéknwun dé yo. Guné wunéké yaaké yapatigunéka de wunéké yaak. 18 *De yae gunéké yéknwun kudi wakwedaka bulaa wuna mawulé miték dé tu. Miték tédékwaké kutdénngunu guna mawulé wawo miték téké dé yo. De naana mawulat kutkalé yadanké guné deku yéba kevéérékgé guné yo.

19-20 *Akwila bét déku taakwa Prisila, bétku gaba Gotna kudi bulké jawe rate Kraisa Jisasna jébaaba yaalan nak du taakwa wawo, de gunéké mawulat kapére yate Némaan Ban Jisasna yéba kevéérékte de yéknwun mawulé yo gunéké. Kéni gayéba rate Némaan Ban Jisasna jébaaba yaalan nak du taakwa wawo de akwi gunéké yéknwun mawulé yo. Esiana wupmalemu nak taaléba Gotna kudi bulké jawe rate Kraisa Jisasna jébaaba yaalan nak du taakwa wawo de gunéké yéknwun mawulé yo. De akwi yéknwun mawulé yate wunat wadaka wuné deku kudi gunat wakweyo.

Naané Gotna du taakwa yanakwa pulak, guné guna du taakwaké yéknwun mawulé yate derét taaba kutké guné yo.

21 Bulaa wuné Pol wuna kudi kavin dut nyéga kérae, gunéké yéknwun mawulé yate, wuné wuna taabat kéni kudi kaviyu.

22 *Du taakwa naana Némaan Ban Jisaské mawulat kapére yamarék yadaran de mé yalaknu. De Got wale rasaakumarék yaké de yo.

---

* 16:18: Pm 1:7   * 16:19-20: Ro 16:3-5   * 16:22: Re 22:20

Naana Némaan Ban Jisas, méné mé yaa.

²³ Naana Némaan Ban Jisas gunéké mawulé lékte gunat kutkalé yaduké wuné dérét waato.

²⁴ Naané akwi Krai Jisasna du taakwa naané ro. Rate wuné gunéké akwi mawulat kapére yo.

Waga kutdénngunuké wuné gunat wakweyo.

Wani wuné wakwebutik.

Gotna Kudi
The New Testament in the Maprik dialect of the
Ambulas Language
Nupela Testamen long tokples Maprik long Niugini
copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambulas (Maprik) (Ambulas)

Dialect: Maprik

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b436d84b-26dc-54d0-bff0-26a2d25c90de